Táňa Hojčová

Jana Grznáriková

Teoretická bakalářská práce

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie



Opava 2019

TÁŇA HOJČOVÁ

Mgr. Jana Grznáriková

Teoretická bakalářská práce

Obor: **Tvůrčí fotografie**

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Mgr. MgA. Tomáš Pospěch, Ph.D.**

Oponent: **MgA. Mgr. Ondřej Durczak**

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Opava 2019

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

ABSTRAKT

Cieľom tejto bakalárskej práce je priblížiť život a dielo fotografky Táni Hojčovej, o ktorej doposiaľ neexistuje žiadna publikácia, ktorá by zmapovala jej tvorbu. Vzhľadom k tomu, že ide o autorku v umeleckých kruhoch na Slovensku a najmä v Bratislave známu, v publikáciách o nej niesú uverejnené žiadne informácie. Preto vychádzajú takmer všetky informácie uvedené v tejto práci z osobných rozhovorov.

Cieľom je spracovať dosiaľ nespracovanú ale dôležitú kapitolu česko-slovenskej fotografie „Táňa Hojčová" a pripraviť ju pre ďalšie zhodnotenie a zaradenie do dejinného kontextu, prípadne pre budúce publikovanie v rámci obsiahlejšej štúdie alebo monografie.

KĽÚČOVÉ SLOVÁ

Táňa Hojčová, fotografia slovenská, slovenská nová vlna, československá fotografia, experimentálne techniky, koláže, fotografia umelecká, fotografia reklamná, svetlo, vesmír

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to introduce the life and work of photographer Tána Hojčovová, about which there is no publication yet to map her work. Given that she is a known artist in the artistic circles of Slovakia and especially in Bratislava, no publications have been published about her. Therefore, almost all the information presented in this work is based on personal interviews. The aim is to elaborate an unfinished but important chapter of Czech-Slovak photography „Táňa Hojčová" and prepare it for further evaluation and inclusion in the historical context, or for future publishing within a larger study or monograph.

KEY WORDS

Táňa Hojčová, Slovak photography, Slovak new wave, Csechoslovakian photography, art photography, experimental techniques, advertising photography, collages, light, universe

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: **2018/2019**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Mgr. Jana GRZNÁRIKOVÁ**
Osobní číslo:	**F150172**
Studijní program:	**B8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obory:	**Tvůrčí fotografie**
	Tvůrčí fotografie
Název tématu:	**Táňa Hojčová**
Téma anglicky:	**Táňa Hojčová**
Zadávající ústav:	**Institut tvůrčí fotografie**

Zásady pro vypracování:

Cieľom tejto bakalárskej práce je priblížiť život a dielo fotografky Táni Hojčovej a zaradiť jej tvorbu do kontextu slovenskej a českej fotografie.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Tomáš Pospěch, Lucia L. Fišerová, Slovenská nová vlna, 80.léta, KANT 2014
Miro Švolík, ARGO 2005

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Mgr. Tomáš POSPĚCH, Ph.D.**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **1. června 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **28. června 2019**

prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 2. června 2019

PREHLÁSENIE

Prehlasujem, že som túto bakalársku prácu vypracovala samostatne a že som v nej uviedla všetku literatúru a elektronické zdroje, ktoré som použila..

SÚHLAS

Súhlasím so zverejnením práce v Univerzitní knihovně Slezské univerzity v Opavě, v knihovně Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na webových stránkach Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě

POĎAKOVANIE

Rada by som poďakovala Táni Hojčovej za poskytnuté rozhovory a sprístupnenie fotografického archívu, ďalej Tomášovi Pospěchovi, za vedenie bakalárskej práce a konzultácie, Judite Csáderovej, za jej text a čas, kurátorke Silvii L. Čúzyovej za konzultácie. Môjmu manželovi za trpezlivosť. Vladovi Korčekovi, za grafické spracovanie.

Mgr. Jana Grznáriková
v Bratislave 28. júna 2019

© Mgr. Jana Grznáriková
Institut tvůrčí fotografie FPF
Slezské univerzity v Opavě

OBSAH

Úvod 8
Detstvo a začiatky 9
Stredná škola umeleckého priemyslu, „ŠUP-ka" 10—11
Stručná história školy 10
Štúdium na ŠUP-ke 11
Tvorba — SŠUP 12—30
Experimenty 12
Tanagram 13—22
Tanagrafia 23—27
Divadlo 31—38
FAMU 39—41
Slovenská nová vlna 42—43
Tvorba — FAMU 44—63
Portréty 48—52
Odchádzajúca Petržalka 53—56
Land Art 57—59
Výber z reportáží 60—62
Reklamná fotografia 64
Voľná tvorba dnes 65—67
Otázky pre Táňu Hojčovú 68
Judita Csáderová o Táni Hojčovej 69
Záver 71
Stručný životopis 72
Výber výstav 73—74
Menný register 75
Použitá literatúra a zdroje informácií 76

ÚVOD

Táňa Hojčová, patrí ku generácii slovenských fotografov osemdesiatych rokov. S jej tvorbou som sa stretla prostredníctvom nezabudnuteľných fotografií vystavených v roku 2016 v Galérii Medium na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. Kurátorka výstavy Silvia L. Čúzyová vtedy ukázala prvýkrát vo veľkých tematických celkoch Táninu tvorbu z čias študentských začiatkov, dlhoročnej tvorivej línie experimentov a fotografických prvotín datovaných od roku 1978 až do roku 1986.

Tánine fotografie boli pre mňa inšpiratívne, mala som z nich pocit voľnosti, hravosti, cítila som radosť a nadšenie. Rovnako ako pri zhliadnutí výstavy Slovenskej Novej Vlny v roku 2014, ktorú pripravili kurátori Lucia L. Fišerová a Tomáš Pospěch v bratislavskej Kunsthalle.
Až neskôr som sa dozvedela, čo spájalo týchto mladých autorov a ich tvorbu v 80. rokoch.

Fotografie Táni Hojčovej ma zaujali natoľko, že som sa o nej chcela dozvedieť viac. Nenašla som ale žiadnu publikáciu, ktorá by fotografkin život a dielo komplexne zaznamenala, prípadne o nej nejakým spôsobom informovala a priradila jej tak nesporné miesto v slovenskej výtvarnej fotografii. Rozhodla som sa preto spracovať túto teoretickú bakalársku prácu a priblížiť tak tvorbu Táni Hojčovej aj ostatným. Pomoc pri hľadaní materiálov a zdrojov informácií mi poskytla kurátorka Silvia L. Čúzyová, ktorá autorku dlhodobo zastupuje a venuje sa jej dielu.
Zároveň sa odborne podieľa na príprave jej výstav a katalógov k výstavám.

Väčšinu informácií uvedených v tejto práci som získala priamo z rozhovorov s fotografkou Táňou Hojčovou.

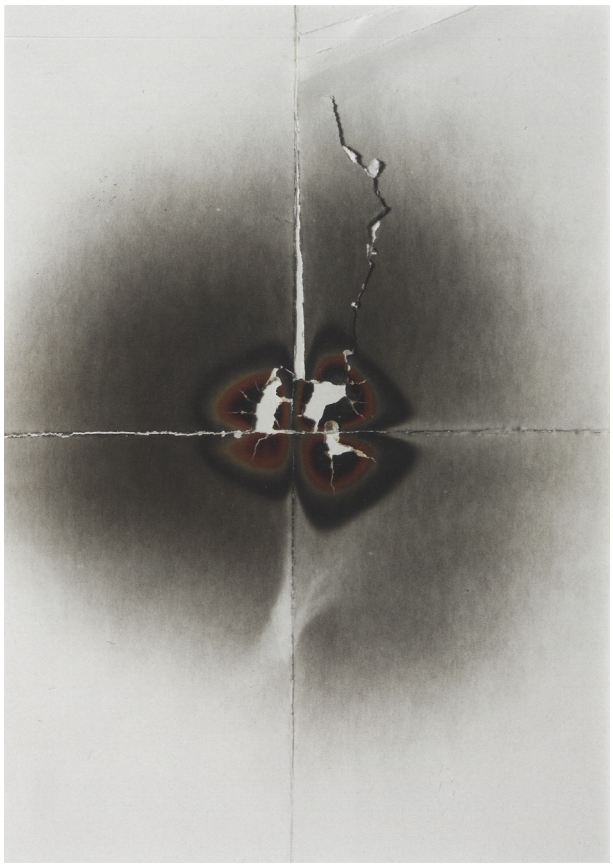

Tanagram
1980

Detstvo a začiatky

Táňa Hojčová sa narodila 21. januára 1961 v Detve. K fotografii mala blízko už ako päťročné dieťa, kedy sa vďaka otcovi naučila všetky potrebné kroky klasického vyvolávacieho procesu. Od otca dostala aj svoj prvý fotoaparát Smenu, ktorý má dodnes. Keďže bola Táňa už od detstva technicky nadaná, jej snom bolo štúdium prírodných vied týkajúcich sa vesmíru a fyziky. Preto sa po skončení základnej školy prihlásila na gymnázium. Doba, v ktorej vyrastala však tomuto nebola príliž naklonená.

Na gymnázium sa aj napriek výborným študijným výsledkom z politických dôvodov nedostala (otca vyhodili z komunistickej strany, následne na to vystúpila zo strany na protest aj mama). Rodina zhodnotila, že situlácia začala byť vážna, a preto po dohode so starými rodičmi Táňa využila možnosť odcestovať z domova z Detvy a presťahovať sa do Bratislavy.

Starí rodičia, s ktorými veľmi dobre vychádzala sa jej ujali, stali sa jej zákonnými zástupcami. Zmenou identity jej tak umožnili doštudovať základnú školu v Bratislave a tam začať študovať aj na strednej škole. Vzhľadom k tomu, že štúdium na gymnáziu už nebolo možné riskovať, rozhodli sa po známosti zapísať Táňu na prijímačky na Strednú školu umeleckého priemyslu, známu ako ŠUP-ka, ktorú v tom čase dlhodobo viedol Jozef Brimich.

Spočiatku Táňa nebola s touto skutočnosťou stotožnená a protestovala. Jej snom bolo študovať technicky a vedecky zamerané odbory. Neskôr ju však uistili, že na ŠUP-ke sa zároveň vyučuje aj odbor fotografie, ktorý je dosť technický. Dostala od otca fotoaparáty Olympus a Pentacon Six a v roku 1976 začala svoje štúdium na tejto škole odbor fotografia. Už po pol roku od prijatia na ŠUP-ku bolo nie len profesorom jasné, že je na správnom mieste. Čo dokazoval jej výborný prospech a neskôr aj úspechy v rôznych fotografických súťažiach.

„Zapáčilo sa mi to,
začala som to mať rada
a zistila som,
že ma asi čaká
krásny život"



**Táňa Hojčová,
na schodoch Slavína
1976**

Stredná škola umeleckého priemyslu, „ŠUP-ka"

Stručná história školy

Pôvodne Škola umeleckýh remesiel ŠUR a od roku 1994 Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru, je dnes najstaršia a historicky najvýznamnejšia stredná umelecká škola na Slovensku.
Svoju výuku ŠUR začala v školskom roku 1928/29 otvorením kurzov kreslenia a reklamy. Metodikou a zameraním programu škola vedome nadviazala na nový európsky prúd, ktorý vytýčil avantgardný nemecký Bauhaus. Zakladateľom, organizátorom a prvým riaditeľom ŠUR sa stal Josef Vydra, historik a teoretik ľudového umenia, významný etnograf a pedagóg. Spolu s ním tu svoje schopnosti a skúsenosti odovzdávali osobnosti slovenskej a českej umeleckej avantgardy: Ľudovít Fulla, Mikuláš Galanda, Jaromír Funke, Ladislav Kožehuba, Karel Plicka, František Tröster, Júlia Horová, František Reichental, Zdeněk Rossmann, Ferdinand Hrozinka a ďalší.
Nové vyučovacie metódy dopĺňali prednášky renomovaných európskych osobností. Uskutočnil sa cyklus prednášok L. Moholy-Nagya, J. Tschicholda, K. Teigeho, L. Sutnara.

ŠUR pôsobila až do roku 1938, keď po nástupe fašizmu bola jej činnosť zrušená. Po skončení vojny sa ukázala potreba zriadiť Školu umeleckého priemyslu. Činnosť ŠUP-ky sa obnovuje v budove bývalého Evanjelického lýcea na Palisádach 51 v Bratislave.

Medzi vtedajších pedagógov na oddelení fotografie patrili Ladislav Kožehuba a Ladislav Roller. Následne od roku 1949—1992 Jozef Brimich, ktorý zároveň pôsobil na škole 20 rokov ako riaditeľ. Podľa spomienok študentov aj pedagógov ako jediný nestraník na čele vzdelávacej inštitúcie v republike, vedel ustáť akékoľvek nebezpečenstvo, zasadil sa za slobodu umeleckého vyjadrenia, bol vybavený intelektom a šarmom, vďaka ktorému vykľučkoval aj z politických hier tak, že vždy uchránil svojich.
Medzi ďalšie osobnosti a pedagógov spojených so Školou umeleckého priemyslu odbor fotografie, môžeme ďalej spomenúť Ľudovíta Absolóna, Ľudovíta Sedíleka, Zoru Karovičovú, Alexandera Strelingera, Jaroslava Pograna, Milotu Havránkovú, Jána Strieša, Františka Tomíka, Jána Krížika.

Medzi absolventov ŠUP-ky môžeme spomenúť niektoré osobnosti Slovenskej výtvarnej kultúry ako Oľga Bleyová, Zuzana Mináčová, Ľuba Lauffová, Judita Csáderová, Juraj Lipták, Juraj Jakubisko a iní.[3]

Postupne sa menil názov, charakter i programové zameranie školy a jej vývoj neustále pokračuje. V súčasnosti je škola známa pod názvom Škola úžitkového výtvarníctva J. Vydru a vyučujú sa na nej tieto študijné odbory: propagačné výtvarníctvo, keramický dizajn, úžitková fotografia, propagačná grafika, dizajn a tvarovanie dreva, kameňosochárstvo, ručné výtvarné spracúvanie textílií, konzervátorstvo a reštaurátorstvo.[4]

3 —Hladík Ján, Bratislavská ŠUP-KA, Arseos, 2017
4 — História školy ŠUV, http://www.suvba.eu/historia.html

Štúdium na ŠUP-ke

Prvý ročník sa začal pre Táňu Hojčovú štúdiom pod vedením Miloty Havránkovej, ktorá svojim nekonvenčným a inovatívnym prístupom, svojou schopnosťou komunikovať a nadchnúť pre tvorenie, bola inšpiráciou pre mnoho študentov. Začiatky sa niesli v duchu výtvarnej prípravy. Študenti pracovali najprv so svetlocitlivým materiálom, na ktorý maľovali vývojkou a ustaľovačom, robili koláže. Medzi prvými úlohami bolo spraviť gradačnú krivku, spoznať vývojku, ustaľovač, svetlo. Ďalej pokračovali fotogramom. Podkladali rôzne predmety na svetlocitlivý papier a nasvecovali ho, čím vznikal obraz. „Išlo o vývoj ich myslenia, vyburcovanie ich kreativity." (rozhovor s Havránkovou, jún 2013) „Snímky sme dotvárali americkou retušou, farbili sme na nich rôzne plochy, tak aby získali nový, výtvarný rozmer. Snažila som sa presvedčiť študentov, že to, čo je pri fotografovaní najdôležitejšie, je ich videnie sveta." (rozhovor s Havránkovou, SME, 2008).[5]

Podľa slov Táni Hojčovej bol práve tento prvý ročník pre ňu najpodnetnejší. K prvým experimentom patrilo aj kolorovanie fotografií. „Spomínam si, že prvý rok u Miloty Havránkovej sme chodili v škole všetci s modrými rukami".[6] Tu sa zoznámila aj so svojimi spolužiakmi Tonom Stanom a Mirom Švolíkom, ktorí boli o rok vo vyššom ročníku a Martinom Štrbom, ktorý bol v ročníku s ňou. Po odchode Miloty Havránkovej zo ŠUP-ky prešli vedením oboru fotografie: Ján Strieš, Ján Krížik a Fero Tomík. Táňa Hojčová v tomto období mala už technicky aj technologicky princíp fotografie zvládnutý. Sama si vedela pripravovať a prispôsobovať vývojky podľa vlastných potrieb, práca v tmavej komore nebola pre ňu žiadny problém, takže sa mohla venovať vlastnej tvorbe a experimentovať.

5 — Ester Erdelyiová, Súčasná fotografia na ŠUV v Bratislave, bakalárska práca, 2010, http://www.itf.cz/dokumenty/fpf-dp-14-fotografia-na-suv-havlik-erdelyiova-ester.pdf, str. 41
6 — Z rozhovoru s Táňou Hojčovou, máj 2019

Tvorba Táni Hojčovej — SŠUP

Experimenty

Spočiatku vytvárala pomocou zápalky a fotografického papiera originálne série obrazov. Svetlom horiacej zápalky osvietila, prepálila a poškodila svetlocitlivý materiál a následne vyvolala klasickým mokrým procesom.

V tej dobe zároveň vznikli rozličné imaginatívne krajiny tým, že fotografický papier rôznym spôsobom formovala, prekladala, krčila prípadne vystrihovala. Neskôr na takýto papier pomocou zväčšovacieho prístroja premietla obraz, ktorý klasickým spôsobom vyvolávala v tmavej komore.
S vývojkou rôzne experimentovala a dotvárala ju, čím dosahovala požadovaný výsledok fotografie. Tieto inovatívne autorské techniky nazvala Tanagramy a Tanagrafie

„Keď som v roku 1973 začala fotografovať, bola fotografia papierová forma obrazového záznamu, kde bol obraz vytvorený pôsobením svetla na svetlocitlivý materiál. Neskôr ma môj profesor na FAMU, Ján Šmok, naučil, že výrazovým prvkom fotografie je transformovaný rozptylový krúžok, vytvorený objektívom.

Ja som pri práci na tanagramoch v rokoch 1979—1982, žiadny objektív ani aparát nepoužívala. Používala som len svetlo a svetlocitlivý materiál. Papier som osvetľovala svetlom jedinej zápalky, teda asi jednou kandelou. Vznikali svetlocitlivé obrazy, z ktorých nikdy neexistovali dva rovnaké kusy. Časom som obrazy kolorovala a tónovala.
Keď som bola prijatá na FAMU, profesor Šmok mi povedal, že to bolo paradoxne práve kvôli mojim roztrhaným fotografiám."[7]

Podobnou výtvarnou technikou, teda prácou so svetlocitlivou vrstvou fotografického papiera, sa v minulosti zaoberal aj jeden z najvýznamnejších avantgardných umelcov Man Ray.

Tento americký fotograf a maliar bol zároveň tvorca Rayogramu / Fotogramu. Prikladaním rôznych predmetov na fotografický papier, presvecovaním zväčšovacím prístrojom, prípadne iným svetelným zdrojom a následným vyvolaním klasickým mokrým procesom, vznikal obraz. Podľa tvaru, štruktúry predmetov a dĺžky osvetľovania bol výsledný obraz tvorený bielymi, prípadne sivými tieňmi na čiernom pozadí. Tvorbe fotogramov sa venovali viacerí fotografi. V českej fotografii môžeme spomenúť napríklad Jaroslava Rösslera alebo Jaromíra Funkeho.

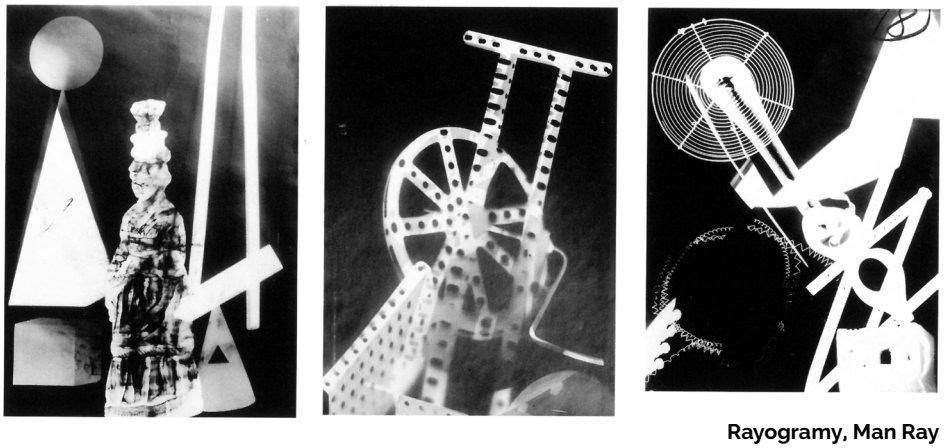

Rayogramy, Man Ray
1962/63

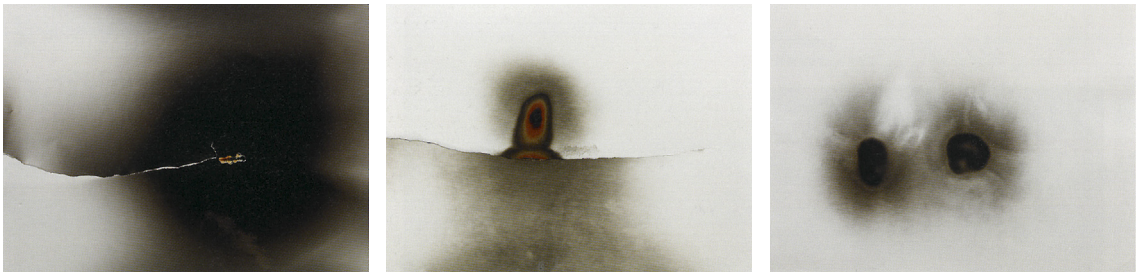

Tanagramy
1980

7 — https://www.fotoma.sk/magazin/blog/tana-hojcova-a-jej-experimentalne-prvotiny-tanagramy-a-tanagrafie-v-galerii-medium/

Tanagram

začala Táňa robiť počas štúdia tretieho ročníka na strednej škole, v roku 1978. V tmavej komore položila neosvetlený papier na stôl a pod stolom zapálila zápalku. Keď horela, položila ju na svetlocitlivý papier a čakala, kým dohorí. Niekedy to bolo veľmi krátko, inokedy dlho. Nevedela ovplyvniť to, ako dlho a aým spôsobom bude zápalka horieť. Niekedy zhasla hneď. Následne papier klasicky vyvolala vo vývojke a ustálila v ustaľovači. Podľa toho, ako dlho horela zápalka, tak veľmi bol osvetlený papier. Niekedy svetlo vytvorilo kruh, inokedy amorfný tvar. Ako zápalka horela, osvetila svojim svetlom papier, poškodila teplom emulziu, niekde prepálila emulziu, niekde prepálila aj papier. Osvetlená časť bola čierna, poškodená emulzia bola biela, popálená a prepálená vytvorila krásne farby. Niekedy aj diery. Potom urobila to isté, ale svetlocitlivý papier kládla na stôl opačne, teda cilivou vrstvou dole a horiacu zápalku kládla na necitlivú stranu. To vytváralo čiernohnedé sústredené kružnice ako z iného sveta. Pripomínalo to čierne diery v negatívnom, teda bielom vesmíre. Neskôr začala používať svetlo zápalky aj ako modulačné svetlo, na osvetľovanie napríklad pokrčeného alebo roztrhaného svetlocitlivého papiera. Vytvárala nové krajiny a vesmíry. Dlhé tiene a veľké svetlá. Svetlo bolo na jej prácach čierne, dlhé tiene boli biele. Používala aj nožničky. Poskladané svetlocitlivé papiere po tme v tmavej komore poskladala a postrihala do rôznych tvarov. Najskôr to boli osvetľované samotné citlivé papiere. Rôznymi typmi svetla, zápalkou, či žiarovkou zväčšováku vytvárala rôzne geometrické alebo náhodné tvary. Mriežky, skryté či jasné tvary, známe či náhodné.

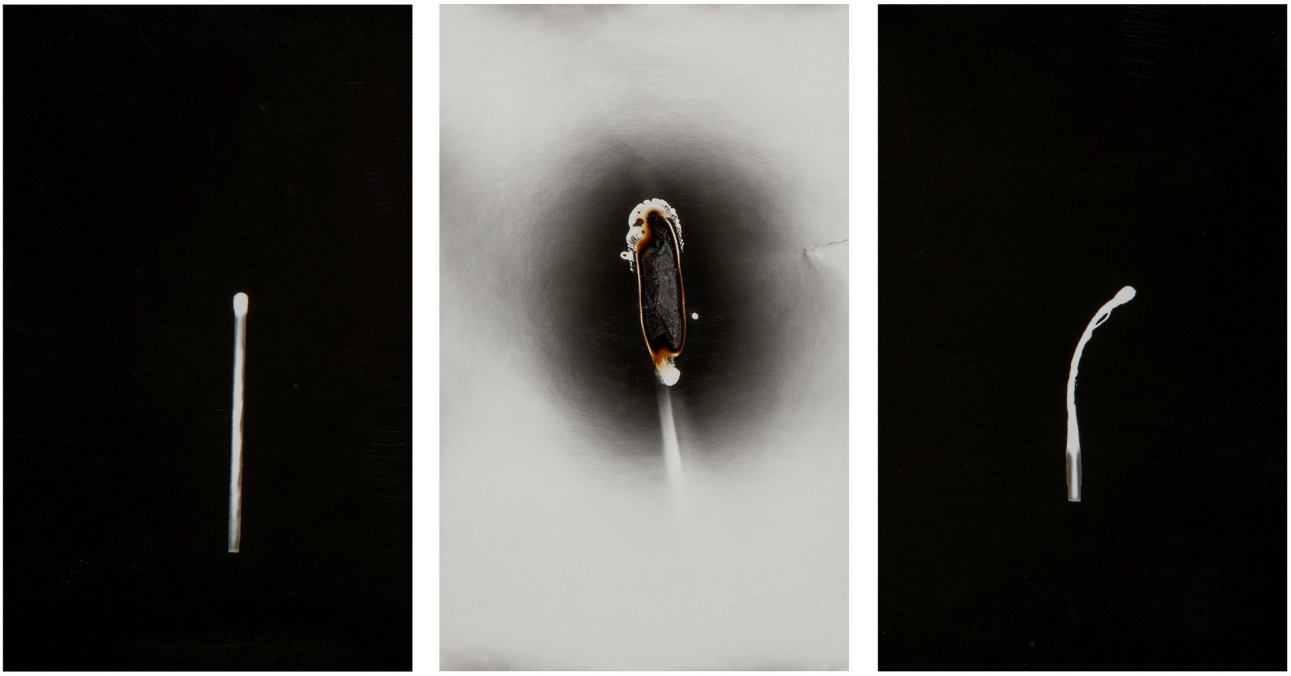

Základný tanagram

Prvá fotografia je fotogram zápalky, druhá je tanagram, teda horiaca zápalka a tretia je fotogram vypálenej zápalky. Ide o tú istú zápalku. (1979)

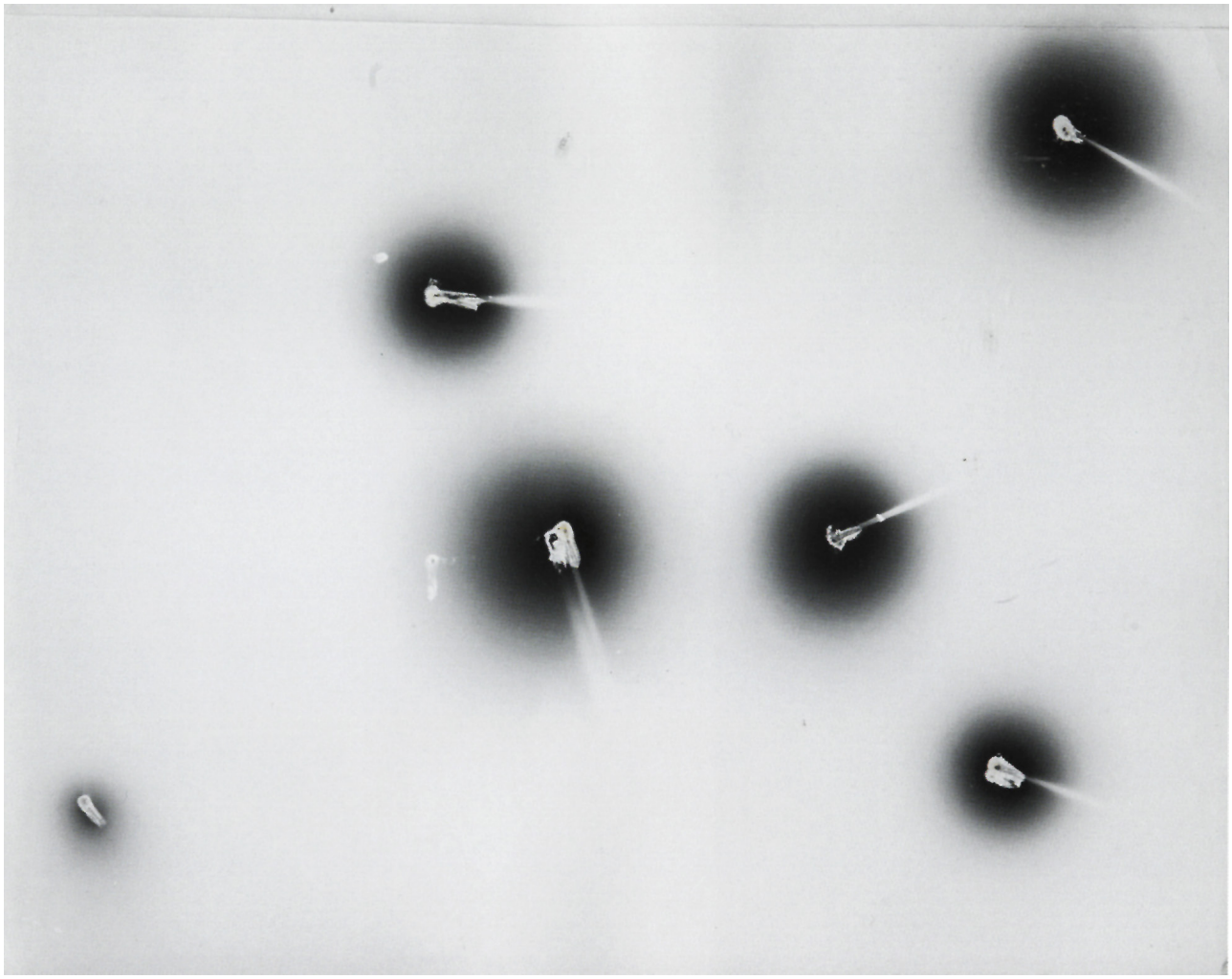

Svätojánske mušky
1979

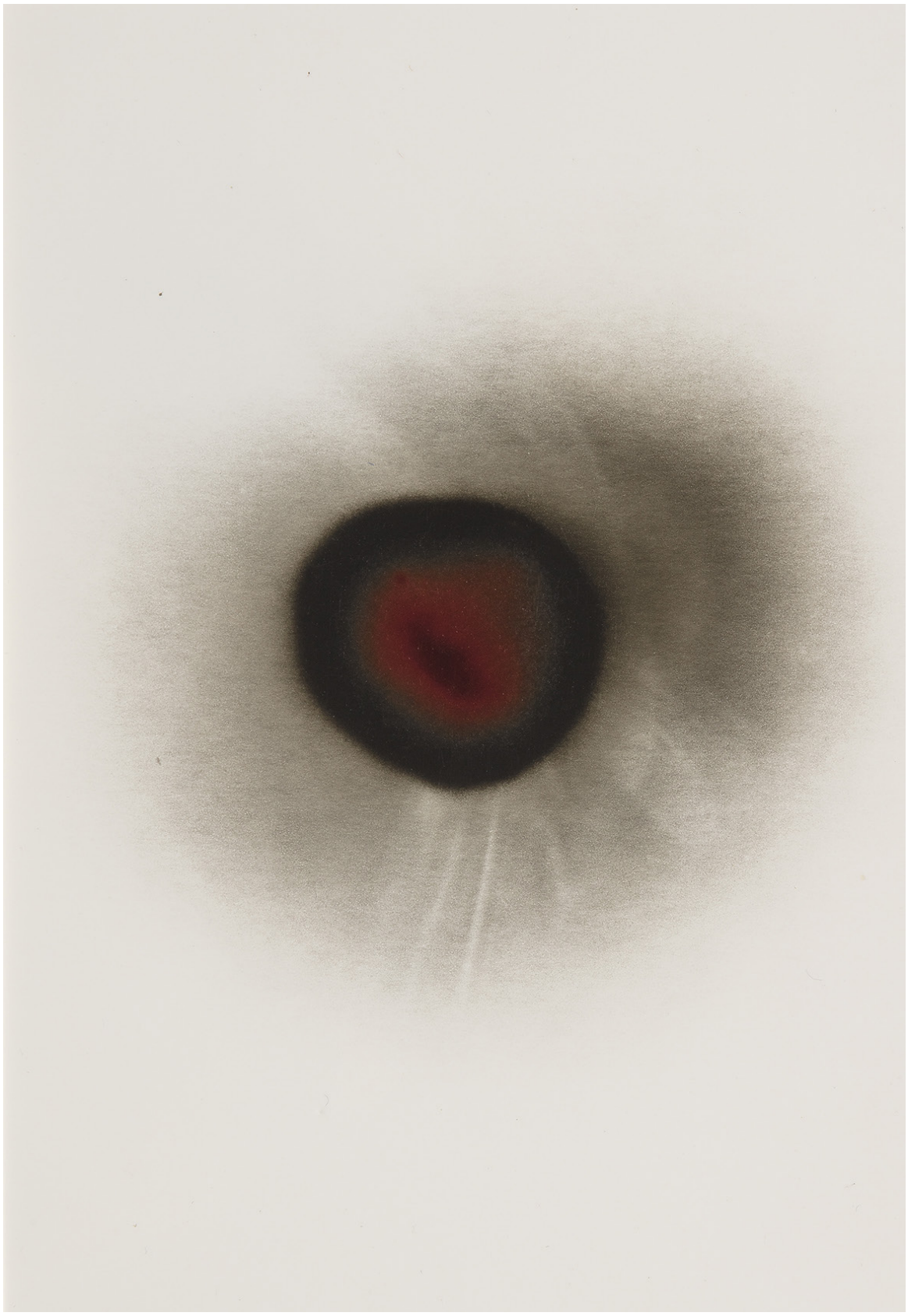

Tanagram
1980

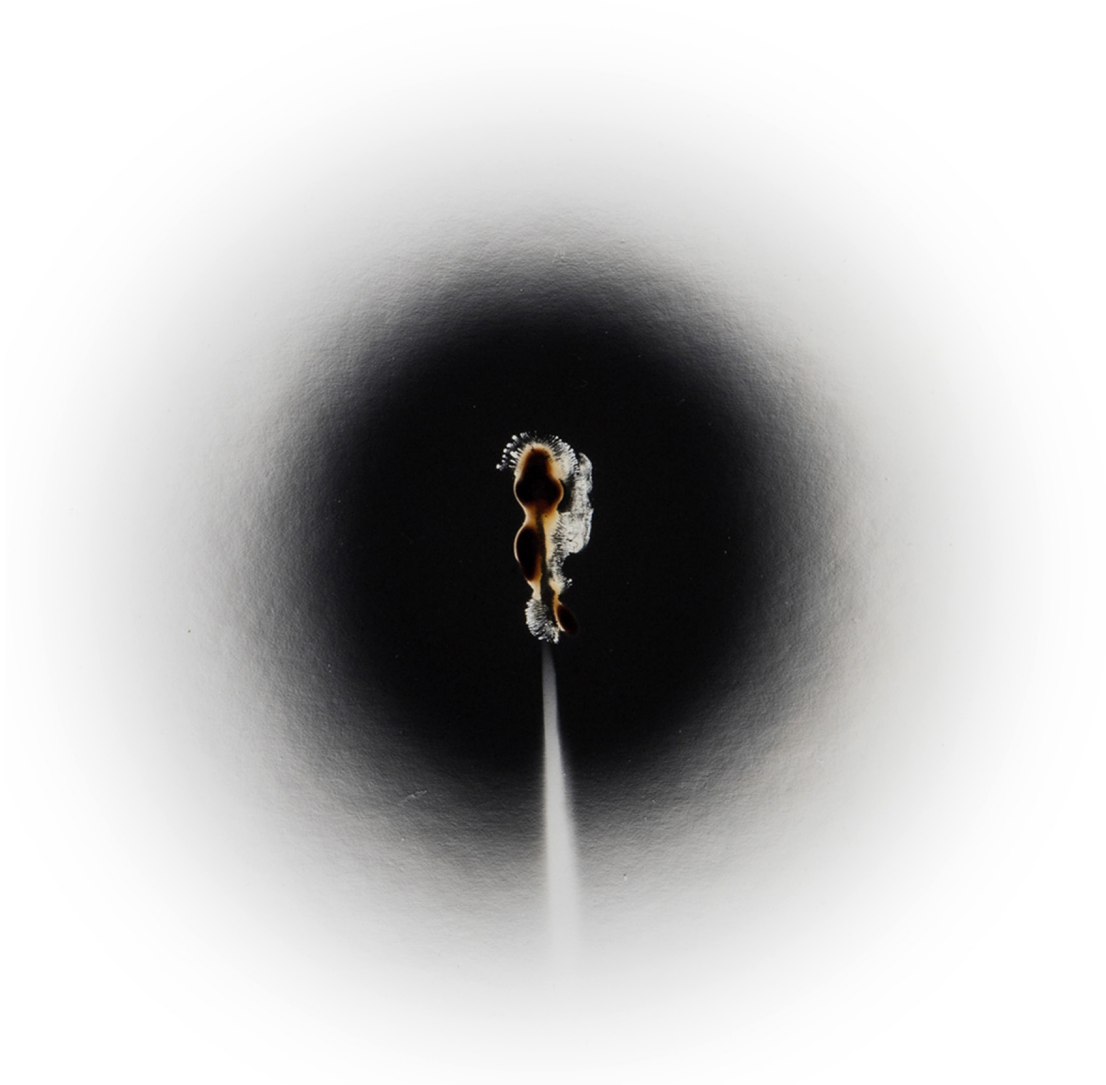

Tanagram
1980

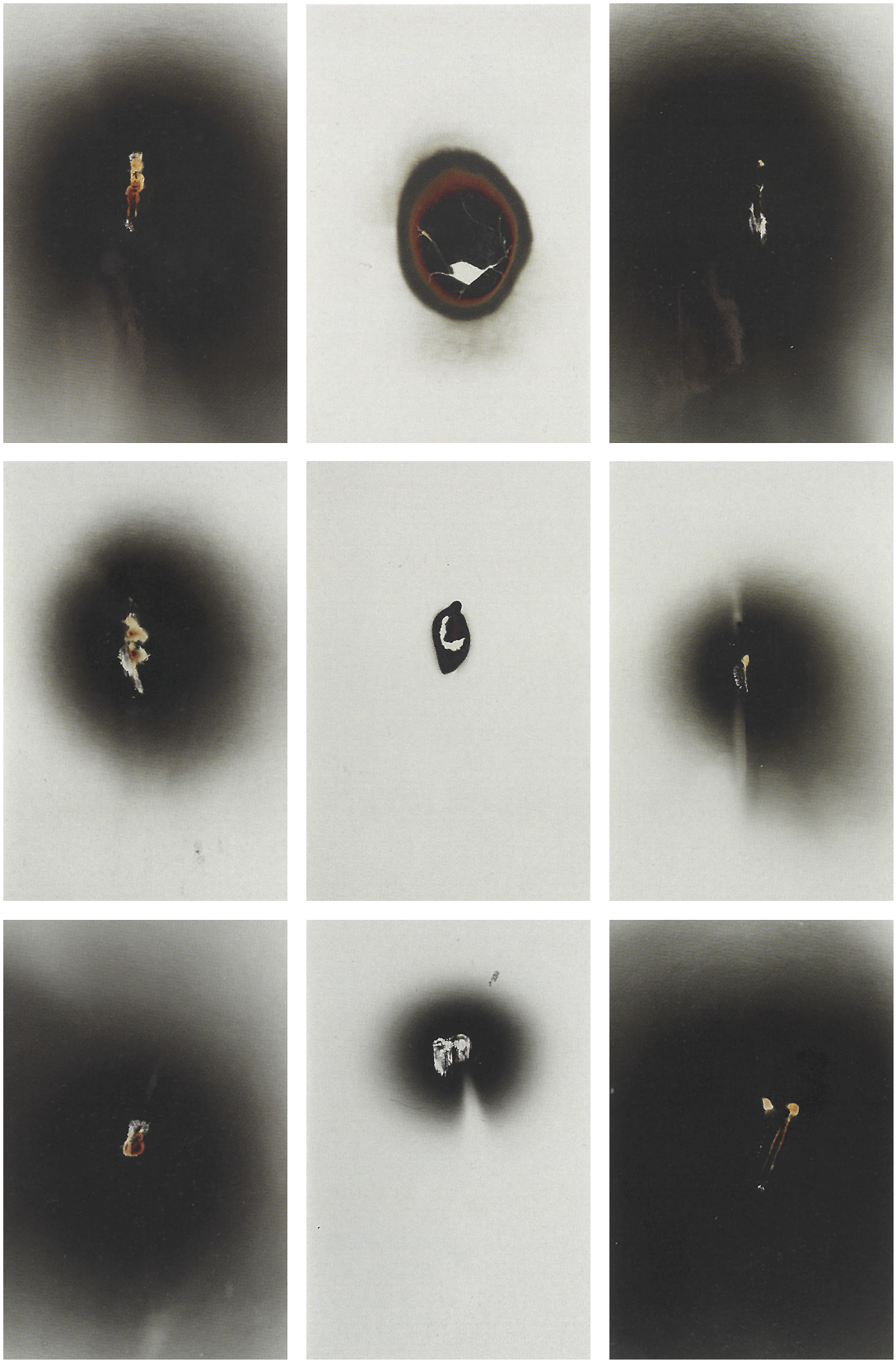

Tanagramy
1979



Tanagram
1979

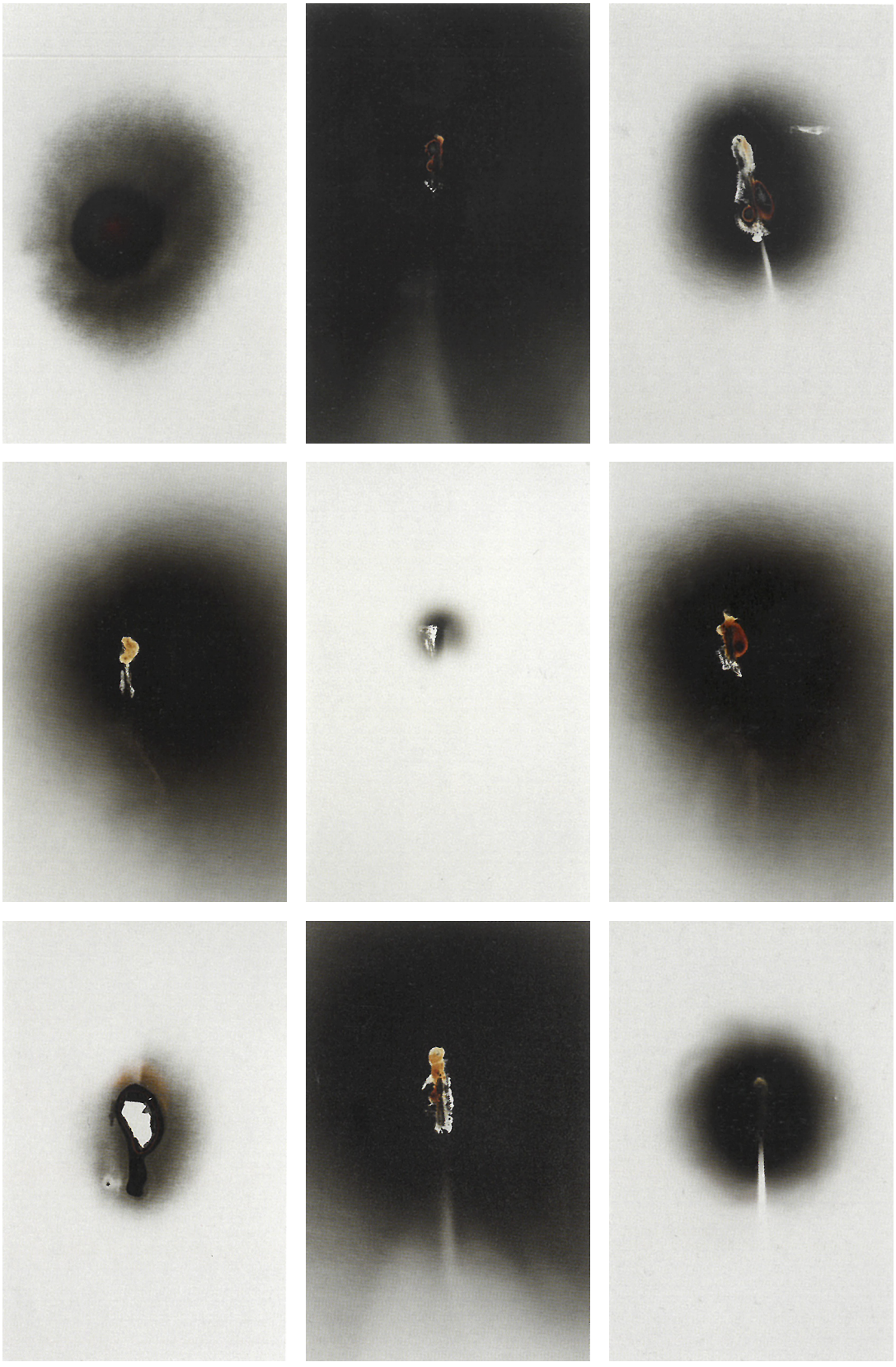

Tanagramy
1979



Tanagram
1980

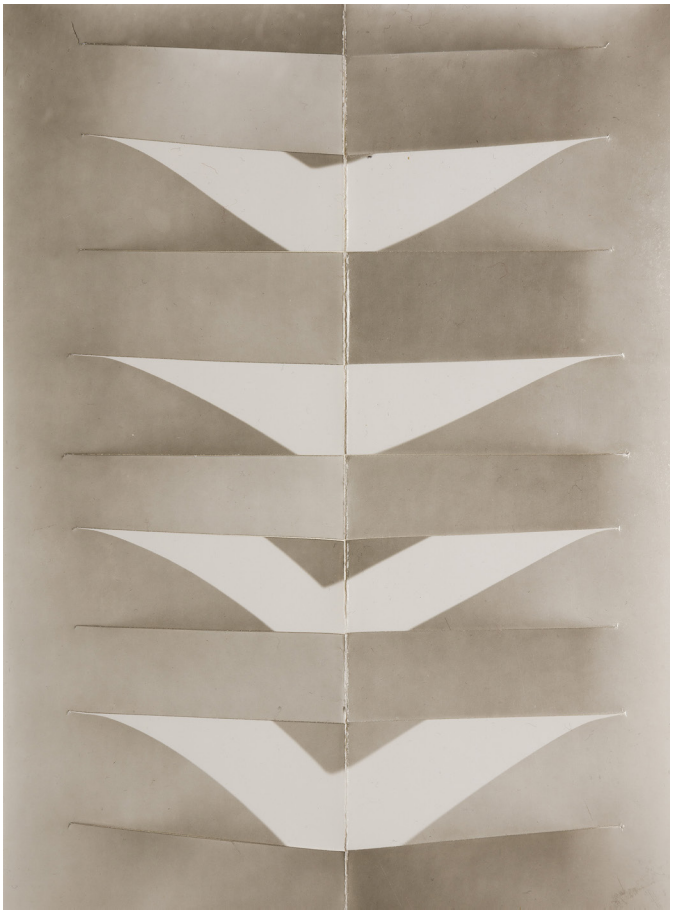



Tanagramy
1980

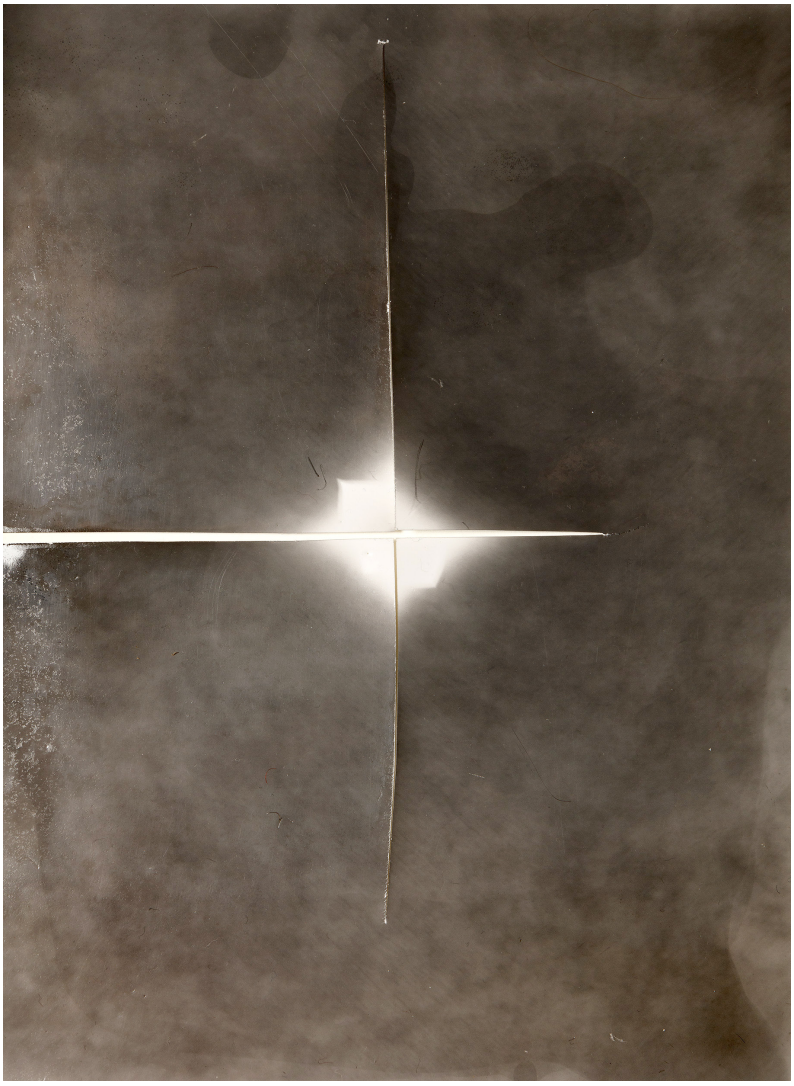

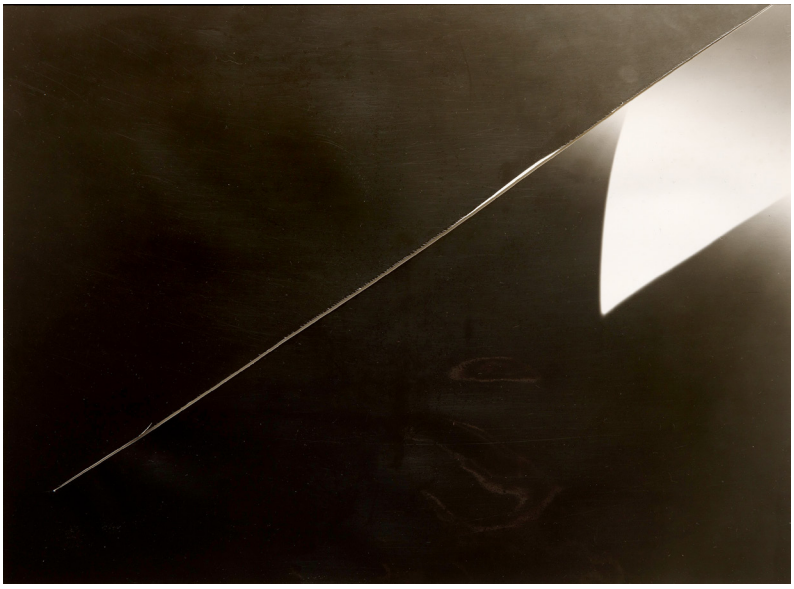

Tanagramy
1980—1981

Tanagrafia

Do tohto procesu bol zapojený už aj negatív. Krčila, trhala, skladala, strihala a pálila papiere, na ktoré pred tým naexponovala obraz. Prvé experimenty boli s vlastným portrétom, naexponovala ho na pokrčený papier. Tvár sa rozložila na malé neusporiadané útržky. Pokrčený a exponovaný papier vyrovnala a klasicky vyvolala. Pre túto metódu si časom vytvorila vhodné podklady - negatívy, napríklad krajiny naexponovala na roztrhnutý alebo aj trošku pokrčený papier. Krajinu tak znásobila ďalšou krajinou. Vytvorila iné svety. Prípadne nafotila človeka zapaľujúceho zápalku dlhou expozíciou, oheň na pozitíve je biela čiara. Toto klasicky naexponovala na papier a potom ešte pred vyvolaním na miesto ohňa položila horiacu zápalku, ktorá tam vytvorila čierny kruh. Oheň na fotke je biely ale reálny oheň na papieri je už čierny. Takto vznikali jedinečné a originálne obrazy, z ktorých sa jej nikdy nepodarilo vytvoriť aspoň dva podobné.







Tanagrafie
1981



Tanagrafia
1981







Zápal
Tanagrafia
1980



Tanagrafia
1981



Roztržka
Tanagrafia
1983

Imaginatívna krajina

Pokrčené, prípadne natrhnuté fotografické papiere akoby vytvárali obraz krajiny.



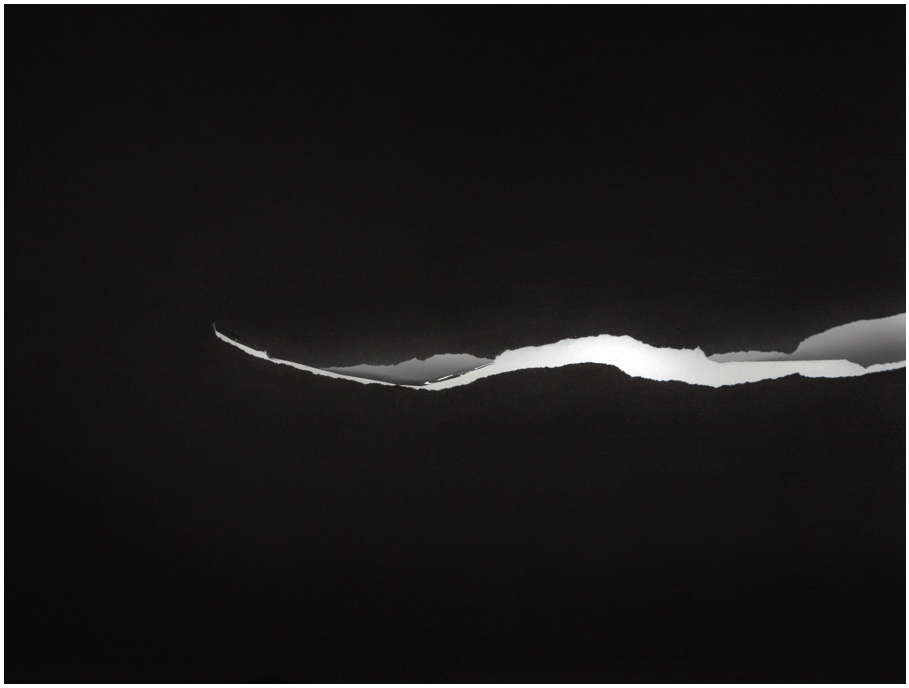

Tanagramy
1981

Počas štvrtého ročníka na ŠUP-ke už sa začalo hovoriť o vysokej škole. Táňa ani nerozmýšľala o tom, že by sa neprihlásila na FAMU. Hneď na prvýkrát sa ale na školu nedostala. V tej dobe boli stanovené kvóty na počty prijatých študentov pre rôzne odbory. Po ukončení štúdia maturitnou skúškou na ŠUP-ke v roku 1980, začala pracovať pre filmové ateliéry Koliba v Bratislave, pod vedením Zuzany Mináčovej. Ako fotoreportérka Slovenskej filmovej tvorby, fotografovala takzvané fotosky - čiernobiele alebo farebné fotografie z natáčania, filmové zábery a portréty hercov, ktoré sa používali na plagáty k filmu alebo do rozhovorov pre časopisy.

Po skončení natáčania odovzdával fotograf režisérovi vždy určitý počet fotografií, z ktorých režisér vybral asi 20—30 snímkov. Následne musel fotograf vyrobiť aj niekoľko 100 kusov fotografií na rozdávanie. Táto práca bola zaujímavá, pretože každý fotograf bol pridelený na nejaký film. Sám si mohol určiť, ktorý z natáčacích dní bude fotiť, prípadne mohol vycestovať so štábom na fotografovanie mimo ateliérov, podľa toho, kde sa natáčalo.



Nie! Nie! Áno?
1980

Divadlo

Od roku 1979 až do roku 1989 bola fotografkou Trnavského divadla. Počas tohto 10 ročného obdobia nafotila nie len nespočetné množstvo divadelných predstavení a inscenácií, ale zároveň zákulisných fotografií a portrétov hereckých osobností. Po revolúcii v roku 1989 odišli z divadla všetci herci, ktorí tam v tom čase hrali a Táňu ako fotografku prepustili. Niektoré fotografie boli neskôr uverejnené napríklad v časopise „Svět a divadlo"[8] alebo v jubilejnej publikácii o divadle a osobnostiach medzinárodného festivalu divadelná Nitra „Túžba živá po kráse". [9]

8 — fotografie z predstavenia Woodyho Allena, Zahrej to!, Svět a divadlo, Praha,1992, ročník 3, číslo 7, str. 52
9 — Túžba živá po kráse, Asociácia Divadelná Nitra a Divadelný ústav, Bratislava, 2016, www.nitrafest.sk,





Divadlo pre deti a mládež, Trnava

1979—1989

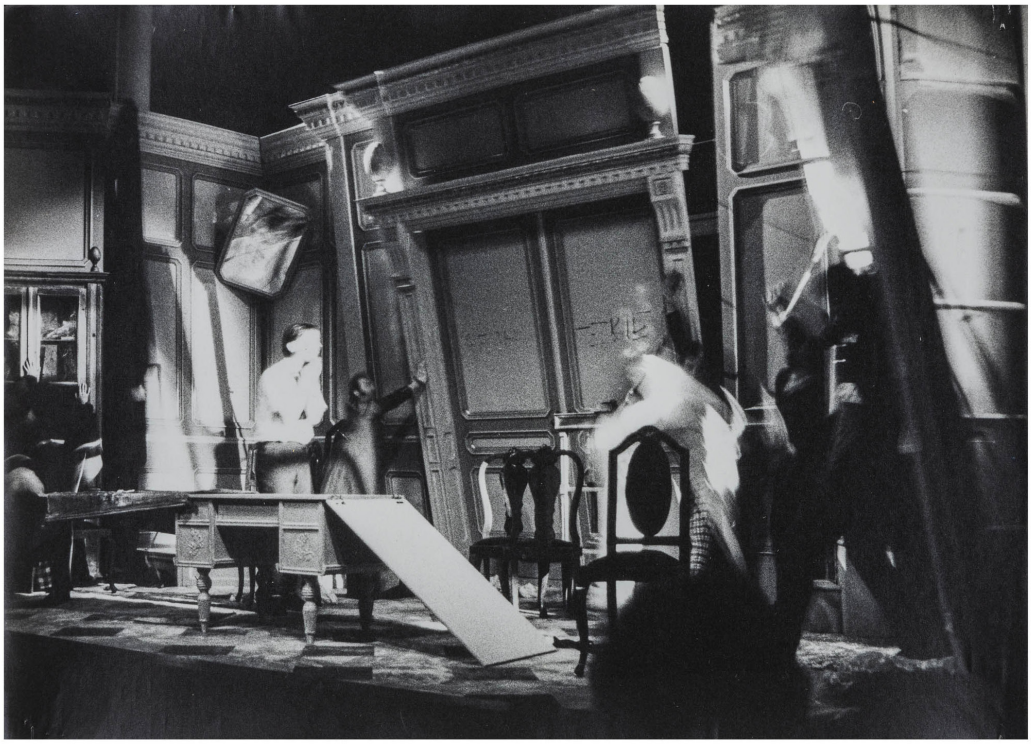



Divadlo pre deti a mládež, Trnava
1979—1989







Divadlo pre deti a mládež, Trnava
1979—1989



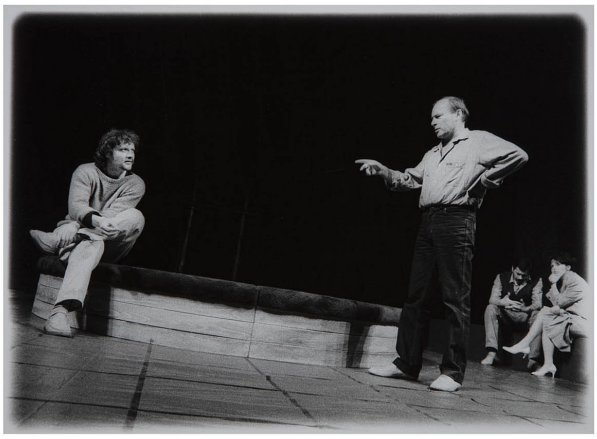


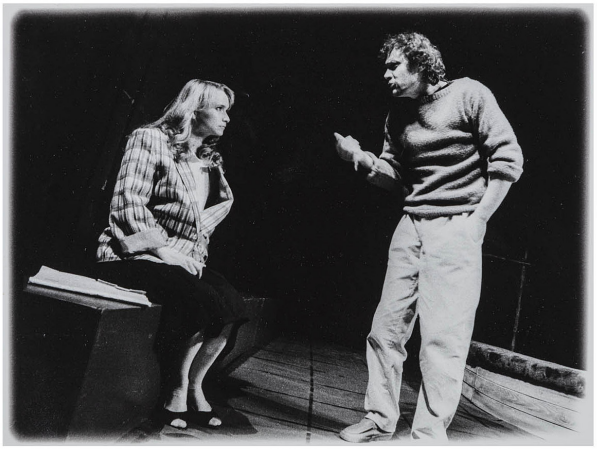

Divadlo pre deti a mládež, Trnava
1979—1989







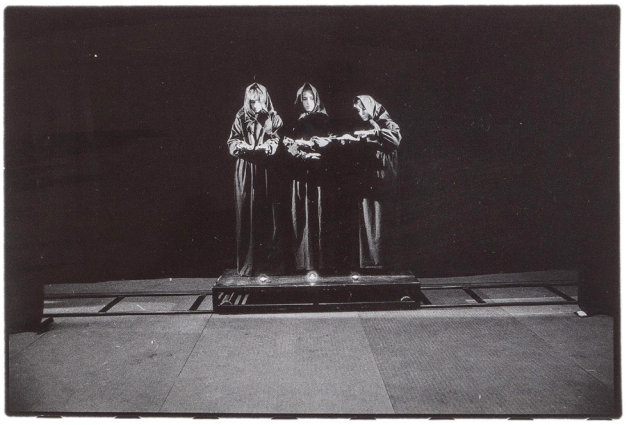





divadlo Stoka
1990



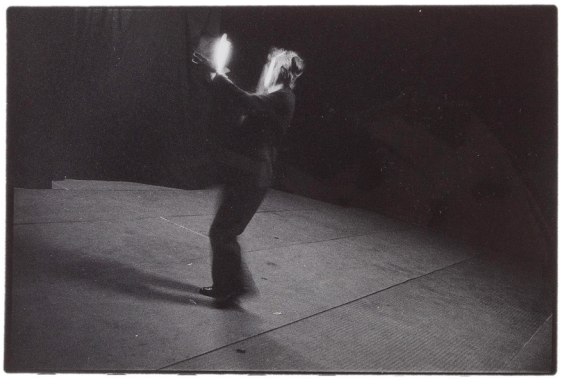




divadlo Stoka
1990







divadlo na ulici
v Bratislave
1980

FAMU

Na pražskú Filmovú a televíznu fakultu Akadémie múzických umení, odbor umelecká fotografia prišla Táňa v roku 1981 ako študentka diaľkového štúdia, kde študovala až do roku 1987. Mala podporu profesora Jána Šmoka, ktorý si jej tvorbu všimol už počas rokov, kedy sa ako študentka ŠUP-ky úspešne zúčastňovala rôznych fotografických súťaží, ktoré organizovala FAMU na Slovensku, v Plzni a v Prahe. Oznámil jej, že môže nastúpiť na štúdium ihneď, ako poslucháčka diaľkového štúdia, vzhľadom na obmedzený počet uchádzačov o denné štúdium. S tým Táňa nesúhlasila a odcestovala domov na Slovensko. Tam sa ale po dohode s otcom rozhodla, že možnosť študovať na FAMU diaľkovo využije a telefonicky oznámila svoje rozhodnutie profesorovi Šmokovi, ktorý do hodiny zaslal telegram o prijatí na jej adresu.

Ján Šmok bol významný československý fotograf, teoretik fotografie a vysokoškolský pedagóg, vďaka ktorému vznikla na pražskej FAMU v roku 1975 samostatná katedra fotografie. Šmok sa týmto spôsobom zasadil o priznanie fotografie ako umeleckého smeru, ktorý má zmysel študovať vo vtedajšom Československu na úrovni vysokej školy, a až do roku 1987 túto samostatnú katedru fotografie viedol.[10] Katedra bola rozdelená na dva hlavné odbory: užitá fotografia a výtvarná fotografia.

Špecifická osobnosť profesora Jána Šmoka sa odrazila v živote katedry vo všetkých možných rovinách a polohách. Zlučovala takmer nezlučiteľné: na jednej strane neobvyklé organizačné schopnosti, systematičnosť a zmysel pre poriadok hraničiaci s puntičkárstvom a na druhej strane veľkorysosť, zhovievavosť, schopnosť prehliadať nedostatky a ochota podporovať u talentovaných študentov odlišný výtvarný názor. Šmok zastával celé spektrum spoločenských rolí – odabsolútne racionálneho a systematického riadiaceho orgánu katedry, až po žoviálneho spoločníka a nevyčerpateľný zdroj svojských životných múdrostí.[11]

10 — Ján Šmok, https://cs.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1n_%C5%A0mok
11 — Lucia Fišerová, dizertačná práca, Moja kultúra. Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov, 2016

Voľba štúdia na pražskej vysokej škole bola začiatkom osemdesiatych rokov pre nádejných fotografov v podstate nevyhnutnosťou. Katedra fotografie bola spolu s katedrou fotografie na Vysokej škole pre grafiku a knižné umenie v Lipsku až do konca 80. rokov jedinou vysokoškolskou katedrou so špecializovaným štúdiom fotografie v celej strednej Európe. Aj vďaka tejto exkluzivite bolo pomerne ťažko sa na ňu dostať. Popri vysokých odborných nárokoch komplikovala prijatie dôležitosť kádrového profilu, ale aj vnútorné smernice vysokých škôl, diktujúce napríklad pomery zastúpenia študentov z mesta a vidieka alebo zo zahraničia, (do ktorého môžeme v tejto súvislosti zahrnúť i Slovensko). Napriek nevyhnutnej dobovej previazanosti s vládnucim režimom bola Katedra fotografie (na rozdiel od štátnym establishmentom podrobnejšie sledovanej Katedry filmu) relatívne slobodnou pôdou pre rozvíjanie umeleckého výrazu a tiež jedným z centier pražského bohémskeho života.[12]

Aj napriek tomu, že nebola študentkou denného štúdia, navštevovala často všetky povinné prednášky a bola v škole takmer každý deň. Bolo to v období, kedy na škole pôsobili Petr Tausk, Miroslav Vojtěchovský, Vladimír Birgus, Jaroslav Krejčí, Jiří Všetečka a iní. Tu sa stretla so svojimi spolužiakmi z bratislavskej ŠUP-ky, Tonom Stanom a Mirom Švolíkom, neskôr v určitom čase bola spolužiačkou Petra Župníka, Kamila Vargu, Vasila Stanka ale aj Ivana Pinkavu.



Ján Šmok, Táňa Hojčová
1983

12 — Lucia Fišerová, dizertačná práca, Moja kultúra. Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov, 2016

„My sme mali na vysokej škole
to šťastie, že sme tam boli
taká skupina ľudí, že sme ťahali
jeden druhého a že sme ten čas
použili na to, aby sme sa dos-
tali ďalej. Aj z tých najhorších
možných socialistických tém,
sme dokázali vymyslieť
a nafotiť niečo, čo nás bavilo
a posúvalo ďalej."[13]



Ivan Pinkava, Táňa Hojčová, Ján Šmok, Jano Pavlík

13 — Z rozhovoru s Táňou Hojčovou, máj 2019

Slovenská nová vlna

Jedným z dôležitých milníkov slovenskej fotografie je bezpochyby nástup slovenskej novej vlny – generácie fotografov, ktorí sa objavili ako zjavenie na scéne vtedy ešte československej fotografie v druhej polovici osemdesiatych rokov. Nezaťažení silnou fotografickou tradíciou, čo sa ukázalo ako jedna z ich výhod oproti rovesníkom z Česka, slobodne, s humorom im vlastným, prezentovali svojou tvorbou už v rámci študentských zadaní na pražskej Filmovej a televíznej fakulte Akadémie múzických umení, v tých časoch pomerne konzervatívne smerovanej škole.[14] Svojím pojatím tvorby zásadne zmenili pohľad na do tej doby klasickú fotografiu.

Slovenská nová vlna se svými multimediálními zásahy, propojováním obrazu a písma, eklektickým přisvojováním nejrůznějších podnětů, lehkou hravostí a v neposlední řadě i často užívanou inscenační metodou rozchází s modernistickými postuláty čisté fotografie a přináší prvky postmoderního uvažování.[15] „Důležité pro ně byly vlastní pocity a emoce, ne logika. Neobraceli se ke světu kolem sebe, ale do světa v sobě."[16]

Typické sú fotomontáže, diptychy, maliarske zásahy rôzne experimentálne techniky ako napríklad viacnásobné expozície, fotogramy, luminografie, koláže, montáže a asambláže. Autori zasahovali do negatívov, objavovali sa prvky land-artu a body-artu.

Lucia Fišerová vo svojej dizertačnej práci „Moja kultúra. Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov" píše o nejednoznačnosti v názve, ale aj o nejednoznačnosti v „personálnom obsadení" Slovenskej novej vlny: „nebolo vždy celkom jasné, koho pod tento pojem zaradiť."

Tomáš Pospěch vo svojom kurátorskom texte v publikácii Slovenská Nová Vlna 80. roky z roku 2014, str. 9 uvádza: „Samotné sousloví „nová vlna" použil Antonín Dufek už v katalogu výstavy Československá fotografie 1971—1972 pro souhrnné označení autorů vytvářejících výrazně expresivní inscenované snímky inspirované romantismem a secesí. Průběžně také užíval termínu „nová vlna československé fotografie". Od začátku sedmdesátých let je označení „nová vlna" běžně spojováno s touto starší generací inscenované fotografie."[17] (Milota Havránková, Ľuba Lauffová, Anton Sládek atd.)

Označenie Slovenská nová vlna sa ustálilo až koncom 80. rokov, kedy Lukáš Kadlíček toto označenie použil v článku o Rudo Prekopovi pre Revue Fotografie, rok 1989. Okrem výrazu „vlna" Ján Šmok používal označenie Pražská sedma (pričom chýbajúcim ôsmym autorom bol Martin Štrba)
Až v roku 2013 pod týmto ustáleným názvom skupina slovenských fotografov Peter Župník, Tono Stano, Miro Švolík, Rudo Prekop, Vasil Stanko, Kamil Varga, Martin Štrba, Jano Pavlík spolu prvýkrát vystavuje v Domě fotografie Galerie hlavního města Prahy.
Asi najširšie rozmedzie stanovila Milota Havránková, ktorá tento pojem veľkoryso vzťahuje na všetkých svojich študentov bratislavskej ŠUP-ky naprieč generáciami: „Ja som považovala za slovenskú novú vlnu všetkých, čo potom odišli na FAMU."[18]

Počas štúdií sa slovenskí študenti fotografie ako spolužiaci stretávali, bývali spolu na internátoch, pomáhali si, dokonca často stáli modelom pri plnení zadaných úloh, zdieľali ateliéry a usporiadavali rôzne spoločné výstavy. Čím sa navzájom ovplyvňovali a vytvárali tak zároveň veľmi kreatívne prostredie pre svoju tvorbu.
Aj keď sa nedá povedať, že by kopírovali navzájom svoje práce, je niečo, čo ich všetkých svojim spôsobom spája a je možné s ľahkosťou určiť podľa danej fotografie príslušnosť k FAMU 80. rokov.
Je to badateľné najmä vďaka odvahe experimentovať nie len s fotografickým materiálom, ale aj obsahom. Voľnosť a hravosť, ktorú cítime z jednotlivých snímkov, humor, ale aj provokácia.

14 — Filip Vančo, Užitočná fotografia, SNG, Bratislava, 2018
15 —Tomáš Pospěch, Lucia L. Fišerová, Slovenská nová vlna, 80.léta, KANT 2014, str. 11
16 —Tomáš Pospěch, Lucia L. Fišerová, Slovenská nová vlna, 80.léta, KANT 2014, str. 13
17 —Tomáš Pospěch, Lucia L. Fišerová, Slovenská nová vlna, 80.léta, KANT 2014, str. 13
18 —Lucia Fišerová, dizertačná práca, Moja kultúra. Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov, 2016



Spolužiaci a profesor Ján Šmok na pražskej FAMU

Tvorba

FAMU

Tvorba Táni Hojčovej v období rokov, kedy navštevovala pražskú FAMU, pokračovala aj naďalej experimentovaním. Tentokrát však už nie zásahmi do svetlocitlivej vrstvy fotografického papiera.

V tomto období vznikali okrem iného aj fotografie tieňov ľudských postáv, ktoré rôzne dotvárala a následne domaľovávala, prípadne kolorovala. Kolorovanie malo pre ňu ale aj iný význam. Keďže v tej dobe nebol farebný film lacnou záležitosťou, skúšala si na fotografický papier, ktorý bol vtedy známy pod názvom „dokument" vyvolať fotografie, ktoré si následne kolorovala,[19] aby mala predstavu ako bude vyzerať konečný výsledok vo farbe, a podľa toho ďalej s jednotlivými snímkami pracovala.

„Prijali sme Ťa na základe
Tvojich pokrčených
a postrihaných fotiek,
ale teraz už normálne foť!"[20]

19 — fotografie na str. 44—46
20 — Ján Šmok, z rozhovoru s Táňou Hojčovou, 06/2019





Kolorované tiene
1985





Tiene
1985



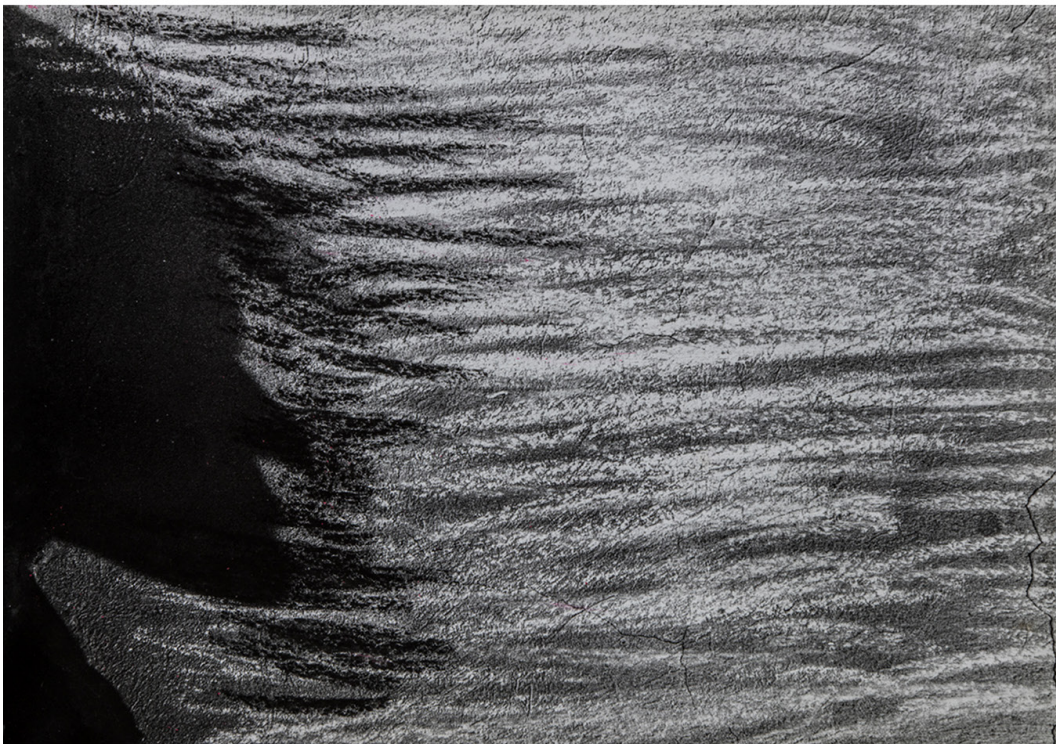

Hlavy
1985

Portréty

So zobrazením tváre rôzne experimentovala, fotografickú scénu dotvárala pomocou prekrývania, maľovania, obkladania drobnými predmetmi. Sériu fotografií portrétov za sklom vytvárala Táňa tak, že si vytvorila tri vrstvy - pozadie a dve sklá, na ktoré rôznym spôsobom všeličo lepila alebo maľovala. Medzi tieto sklá potom postavila ľudí, ktorých vyfotografovala. V dnešnej digitálnej dobe by sa takéto fotografie ľahko dali spraviť spojením niekoľkých snímkov v počítači, v tej dobe sa ale všetky takéto nápady museli realizovať fyzicky, pomocou rôznych rekvizít a pomôcok.
(portréty z roku 1985 str. 48—52)

Z týchto fotografií sa dochovala len malá časť vzhľadom k tomu, že väčšina originálov bola znehodnotená. Kamarát, ktorého nechali s manželom nejaký čas bývať vo svojom ateliéri, na skrinku v ktorej boli uložené fotografie a maľby vylial mlieko, ktoré poškodilo všetky originály.





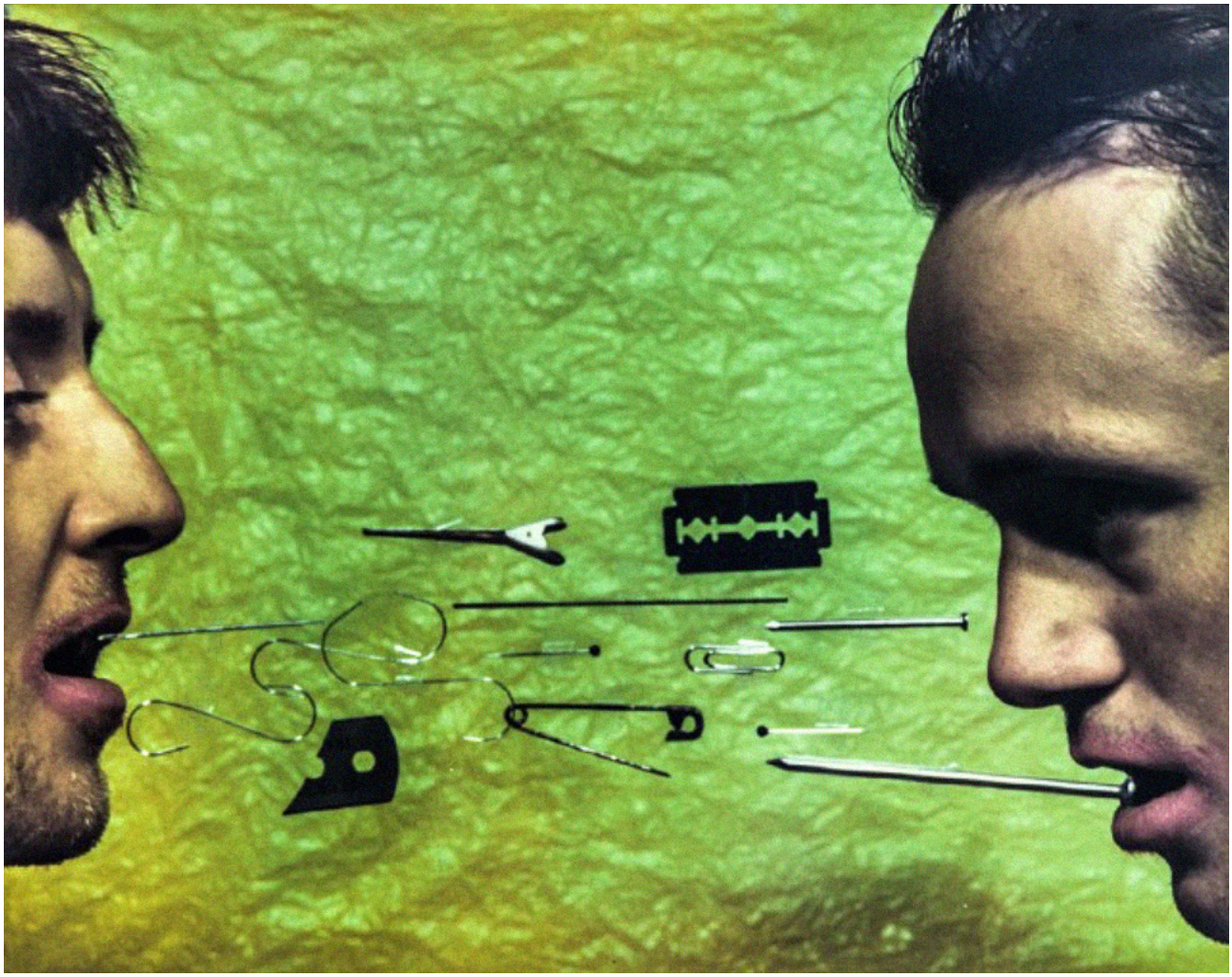







Z výstavy v Galérii Medium
foto © Juraj Bartoš, 2016

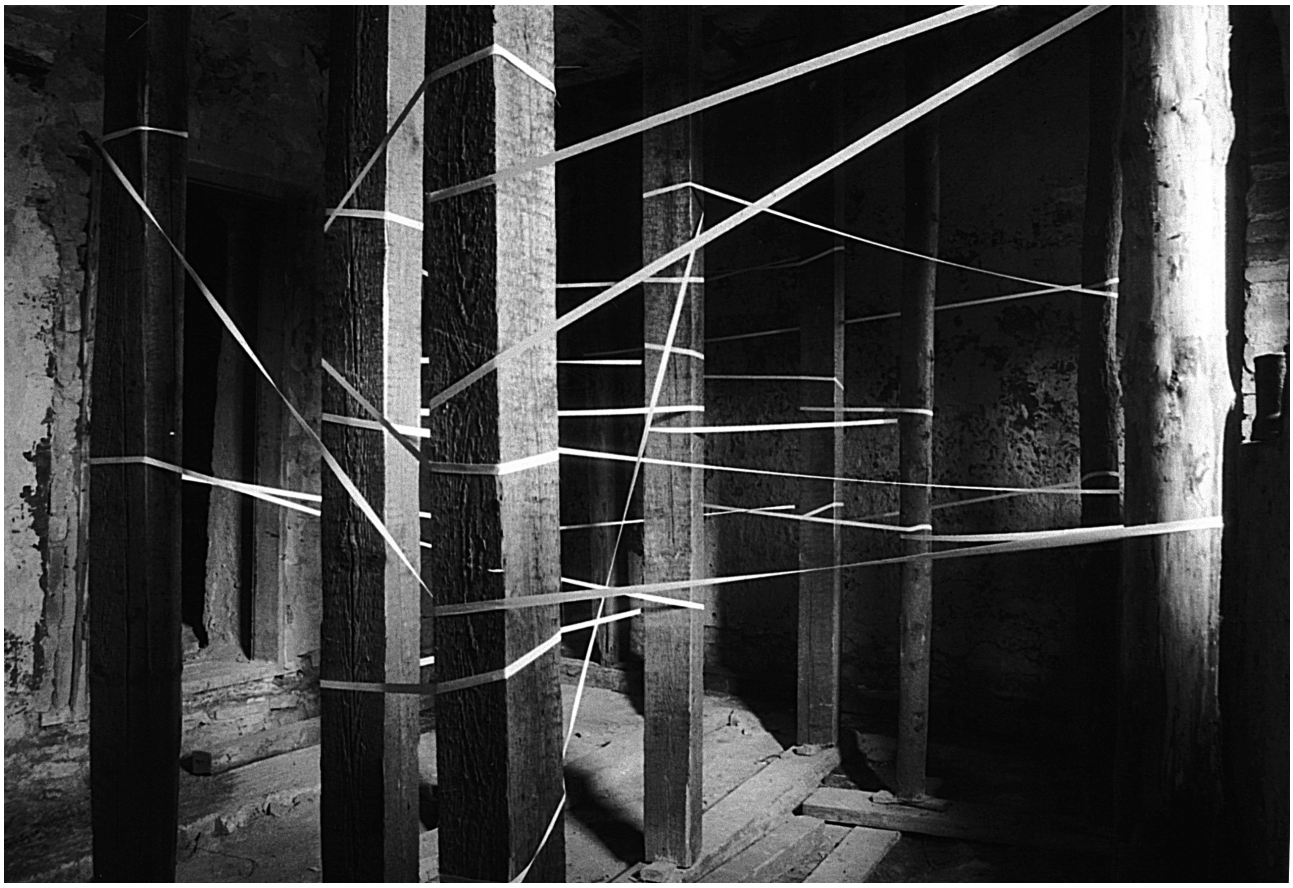

Stopy odchádzajúcej starej Petržalky 1983

Odchádzajúca Petržalka

Ďalšou z tém Táninej tvorby bolo mapovanie odchádzajúcej starej Petržalky. Išlo o mestskú časť Bratislavy, v tom čase skôr prímestskú dedinu, ktorú z dôvodu výstavby nového sídliska v roku 1973 začali búrať.

Odchádzajúcu Petržalku nefotografovala klasickým dokumentárnym spôsobom, zachytením celkov a priebehov prác, ale sústredila sa na detaily, zákutia, štruktúry v ruinách domov. V ruinách Petržalky hľadala poetické motívy, štruktúry, zbytky života, úlomky svetla. Vznikali fotografie krajiny, ktorú svojím zásahom dotvárala, pričom využívala svetelné hry a rôzne geometrické prvky.

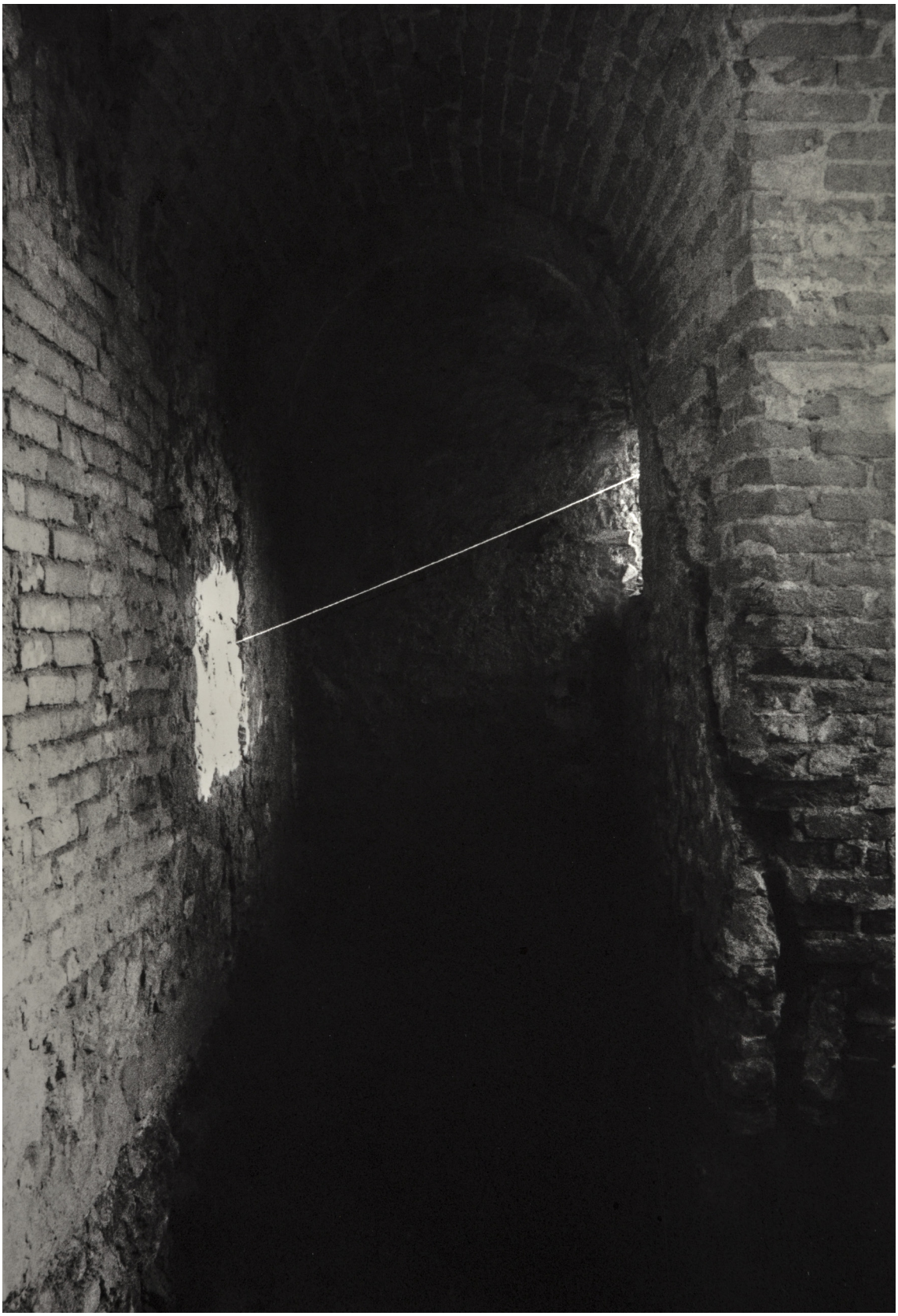

Stopy odchádzajúcej starej Petržalky
1983

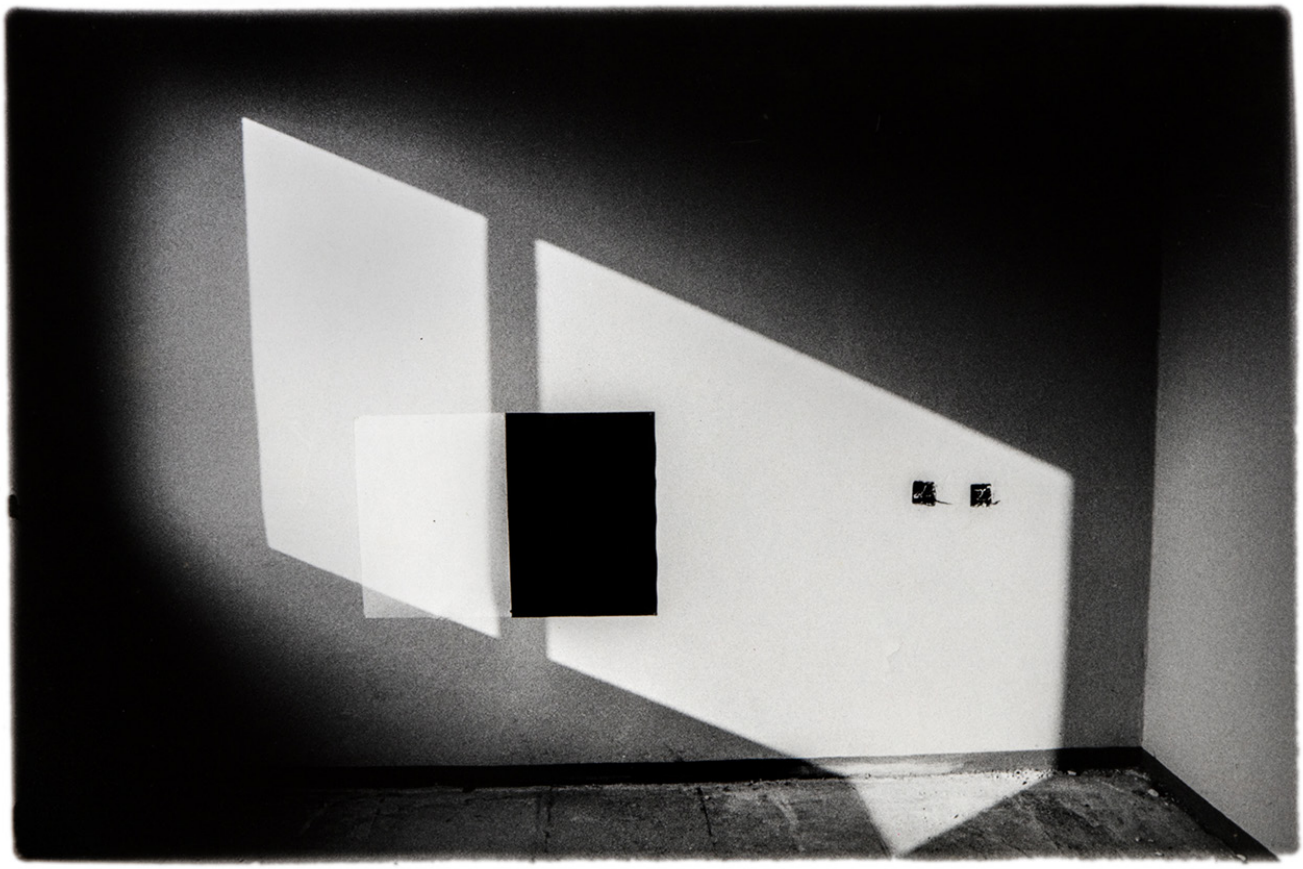



Stopy odchádzajúcej starej Petržalky
1983





Stopy odchádzajúcej starej Petržalky
1983

Land Art

Kresby a optické hry v priestore
1985—1986









Kresby a optické hry v priestore
1985—1986





Kresby a optické hry v priestore
1985—1986

Výber z reportáží

1981—1983







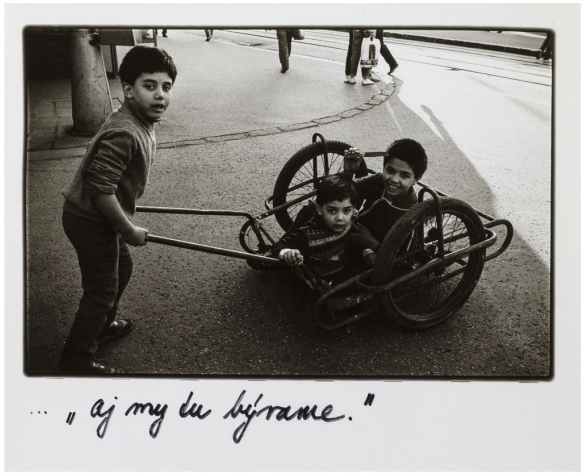

Zo školského cvičenia o živote na najväčšom námestí v Bratislave 1983

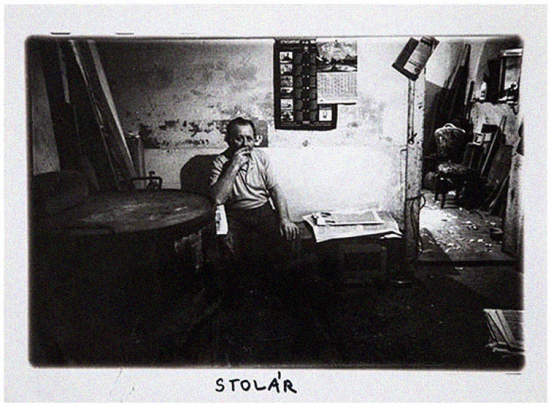







Zo školskej reportáže o ľuďoch remeselníkoch v centre Bratislavy 1983









z reportáží zo Slovenska
1981

Ak sa snažíme zamyslieť nad tým, ku komu by mala tvorba Táni Hojčovej v tom čase najbližšie, pravdepodobne by to bol Miro Švolík, svojou emotívnosťou, poetickosťou[19] a čistotou obrazu. Sama o sebe mala svoj vlastný nezameniteľný rukopis, neustále sprevádzaný témou svetla a hry so svetlom.

Zároveň vytvárala svoje vlastné krajiny a svety, či už imaginatívne krajiny vzniknuté manipuláciou fotografického papiera, hľadaním detailov, presvitajúceho svetla a štruktúr v ruinách mestskej krajiny, inštaláciou geometrických prvkov a línií v prírode alebo neskôr zachytávaním krajiny vesmírnej.

Podľa vlastných slov nemala veľmi v obľube fotografovanie reportáží, rada však dokumentovala divadlo a divadelné predstavenia. Možno aj preto medzi jej najobľúbenejších pedagógov na FAMU patril Jaroslav Krejčí[20], s ktorým mala veľmi dobrý vzťah. V rozhovore spomína, ako spolu sedávali v kaviarni Slávia a rozprávali sa o divadle, divadelnom svetle a o hercoch.

Po ukončení štúdií zostala veľká väčšina týchto študentov v Prahe alebo odcestovali do zahraničia. Iba niektorí sa vrátili späť na Slovensko. To bol prípad aj Táni Hojčovej. V roku 1987 ukončila FAMU praktickou diplomovou prácou na tému Divadelná fotografia, pod vedením Jaroslava Krejčí. Teoretickú prácu písala na tému v tom čase veľmi aktuálnu a to, či môžeme už dnes (koncom osemdesiatych rokov v Československu) považovať fotografiu za samostatný umelecký odbor a nie len za užité remeslo. Oponentom jej teoretickej práce bol Rudolf Fila.[21]

19 — Miro Švolík, Argo Praha, 2005, str. 46
20 — Jaroslav Krejčí (1929 — 2006) bol český grafik, ilustrátor, divadelný fotograf a vysokoškolský pedagóg. Od roku 1975 vyučoval na pražskej FAMU ako externý pedagóg katedry fotografie (obor divadelní fotografie, grafická úprava, plastika)

21 — Rudolf Fila (1932 – 2015) bol významný český maliar, pôsobiaci na Slovensku ako pedagóg na ŠUP-ke od roku 1960. Od roku 1990 pedagogicky pôsobil na VŠVU v Bratislave (atelier voľnej tvorby)

Reklamná fotografia

Tak, ako sa začalo vyvíjať podnikateľské a obchodné prostredie v 90. rokoch na Slovensku, začala sa vyvíjať aj reklama. Umelecky založené a kreatívne osobnosti, vytvárali prostredie, v ktorom bolo možné tvoriť a byť zároveň finančne ohodnotený.
Na trh prichádzali reklamné agentúry a spoločnosti ako napríklad Istropolitana, Creo, Wiktor Leo Burnett, Soria & Grey.
Fotografia bola jedným z hlavných nástrojov reklamy.
Po ukončení štúdia na pražskej FAMU sa Táňa rozhodla vrátiť späť do Bratislavy. Čerstvo vydatá, čakala so svojím manželom (dnes významným slovenským maliarom Lacom Terenom) prvé dieťa, syna Lukáša.
Po roku 1992, keď už mala aj druhé dieťa, dcéru Emu, vstúpila do reklamnej oblasti, čo značne pozitívne ovplyvnilo finančnú situáciu rodiny.
„Všetci sme sa poznali, väčšinou nás oslovovali spolužiaci a boli časy, kedy som sa nezastavila", vraví o svojich začiatkoch v reklame. Vo svojej práci je oceňovaná najmä za svoju technickú zdatnosť a precíznosť.

Táňa Hojčová fotografovala a aj naďalej fotografuje portréty verejne známych osobností, ale najmä produktovú fotografiu.
Dlhodobo spolupracovala so sklárňami RONA v Lednických Rovniach, ktoré sú jedným z najväčších svetových lídrov v spracovaní skla.

Fotografovala ale aj osobnosti vtedajšej známej slovenskej hudobnej scény.
V spolupráci so svojím manželom Lacom Terenom vytvorili pre skupinu Vidiek ikonický obal na debutový album, Vidiek – nechajte si ju, OPUS z roku 1988.

Od roku 1996 bola Táňa Hojčová jednou z deviatich zakladajúcich členov Art Directors Club Slovakia a neskôr od roku 2007 do roku 2009 členkou prezídia.
Podstatou činnosti Art Directors Clubu Slovakia bolo, dosiahnutie toho, aby v hodnotení kreatívnych reklám mali v porote hlavné slovo odborní ľudia z radov kreatívcov (art directori, creative directori, copywriteri, režiséri, fotografi, hudobníci, zvukári apod.) a nie ľudia z finančnej sféry. Dôvodom bola snaha o to, aby sa hodnotili naozaj kreatívne a dobré reklamy.
Snaha naučiť ľudí na Slovensku vnímať reklamu ako súčasť umenia a robiť kvalitnú reklamu.
V súčastnosti má Art Directors Club Slovakia podstatne väčšie množstvo členov, je prepojený s európskymi štruktúrami a pod touto hlavičkou sa teraz naši ľudia z reklamných agentúr zúčastňujú rôznych súťaží.

Od roku 2018 je Táňa súčasťou zoskupenia fotografov, ktorí zdieľajú spoločný priestor v kultúrno – kreatívnom centre Nová Cvernovka, pod názvom Ateliér Svetlík.

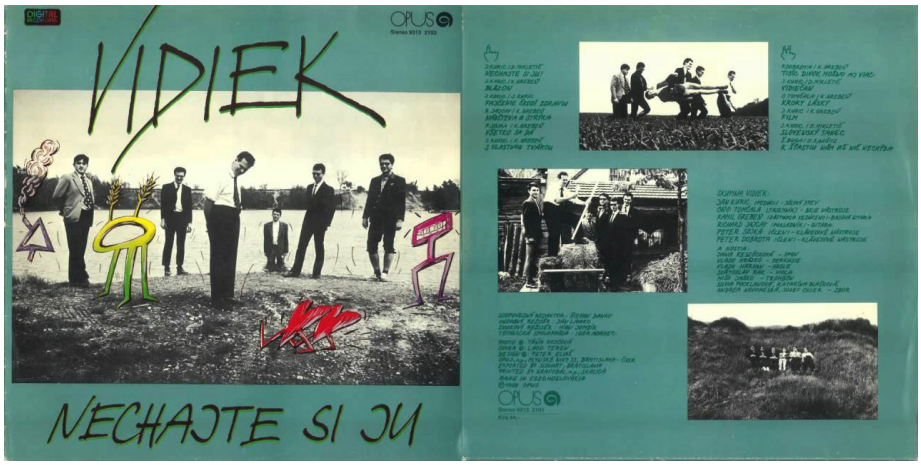

Obal platne debutového albumu skupiny Vidiek. Spolupráca s manželom Lacom Terenom 1988

Voľná tvorba dnes

Popri svojej práci v reklamnej oblasti si Táňa hľadá čas na svoju voľnú tvorbu. Už od detstva sa zaujíma o vesmír a prírodné úkazy. Jej záujem o technické smery a túžba spoznávať vesmír sa premietol do vášnivého aj dobrodružného koncipovania širokej kolekcie technicky náročných fotografií atmosférických úkazov a blízkeho vesmíru. Dokazuje to svojími veľkoformátovými fotografiami, ktoré sme mali možnosť vidieť v rôznych galériách po celom Slovensku, ale aj v zahraničí. Za všetky môžeme spomenúť poslednú výstavu v Galérii umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch, počas výstavy Svetelné minúty, od 17. 05. —23. 06. 2018. Kurátorka Silvia L. Čúzyová tu vytvorila akési prepojenie Táninej počiatočnej tvorby fotografických prvotín a experimentov z čias, kedy navštevovala ŠUP-ku a FAMU (1975 — 1982) s pôsobivými a technicky dokonalými fotografiami vesmíru.
„Od experimentov s jednou zápalkou, ktorá osvietila a kontaktne poškodila svetlocitlivú vrstvu papiera, sa po veľkom životnom a tvorivom oblúku posunula až k vyspelému fotografovaniu atmosférických svetelných úkazov a blízkeho vesmíru. Reálne a objektívne svetlo je pomocou média fotografie menené na obraz. Posun od mikrosveta k makrosvetu, je tematická polarita, ktorá symbolicky rámcuje kolekciu fotografií Táni Hojčovej, vytvorených s časovým rozostupom polovice ľudského života."[22]

22 — Silvia L. Čúzyová, katalóg k výstave Svetelné minúty, 2018

„Od experimentov s jednou zápalkou, ktorá osvietila a kontaktne poškodila svetlocitlivú vrstvu papiera, sa po veľkom životnom a tvorivom oblúku posunula až k vyspelému fotografovaniu atmosférických svetelných úkazov a blízkeho vesmíru.“[23]

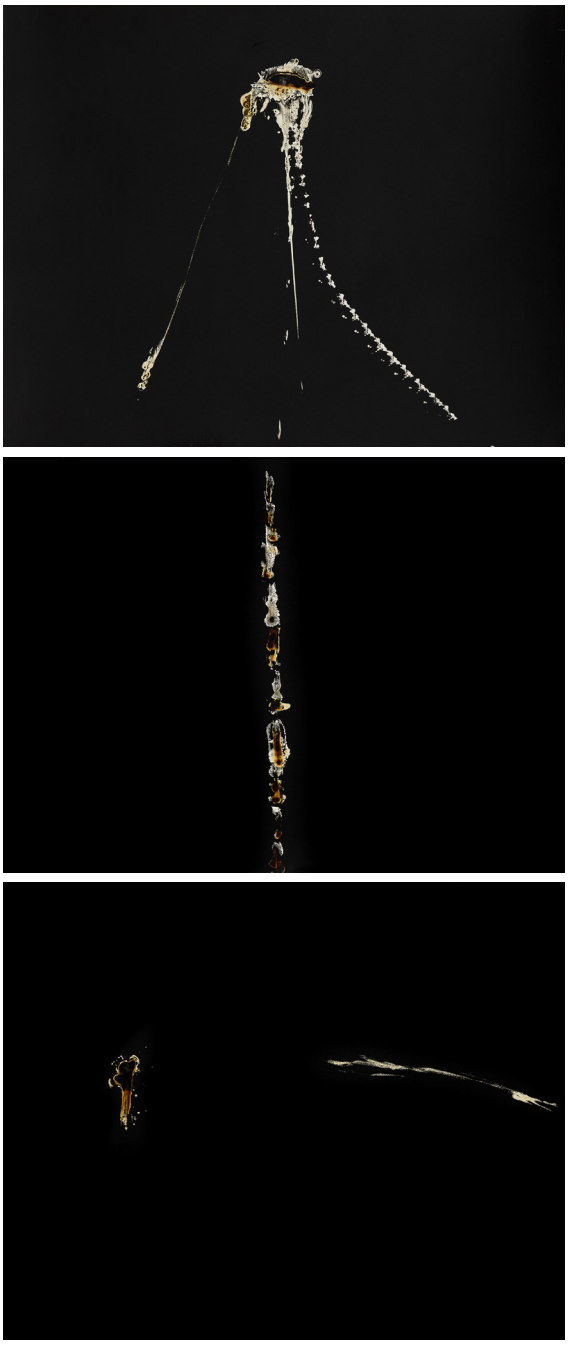

Tanagramy, 1980



Zatmenie Mesiaca v súhvezdí Kozorožca, 2007
Jupiter a pristávajúce lietadlo, 2015
Svetlo zatmeného Mesiaca, 2011

23 — Silvia L. Čúzyová, katalóg k výstave Svetelné minúty, 2018

Mandaly

Podľa farby a rozmeru zoradené diapozitívy tvoria úžasné obrazce mandaly, plné svetla a odtieňov. Týmto projektom, etapou vo svojej tvorbe sa snaží akoby vrátiť späť, alebo vyplniť prázdne obdobie svojej kreatívnej práce, kedy sa po ukončení FAMU rozhodla vrátiť späť do Bratislavy, venovať sa rodine, svojim dvom deťom a zároveň sa začala živiť prostredníctvom reklamnej fotografie.

Mandaly pre ňu znamenajú vyrovnanie sa s komerčnou tvorbou. Ich vytváraním vypĺňa prázdno, ktoré pociťovala vo svojej tvorbe v období od 90 rokov.



Otázky pre Táňu Hojčovú

Nezabudnem na Tvoju výstavu, ktorú pripravila Silvia L. Čúzyová v roku 2016 v Galérii Médium v Bratislave. Prvýkrát boli uverejnené Tvoje fotografie zo sedemdesiatych až osemdesiatych rokov v takomto rozsahu. Aký to bol pre Teba pocit?

Krásna výstava, urobila mi radosť. Spätne som sa pozrela na svoju tvorbu a uvedomila si, že som toho urobila dosť a dokonca aj zaujímavého. Dnes v novom miléniu tiež veľa fotím, aj mimo práce pre biznis. Ale je to niečo úplne iné ako vtedy. S príchodom digitálu a novej doby, keď som bola už schopná zarobiť peniaze, som si mohla kúpiť prístroje a mohla sa začať venovať aj mojej láske, foteniu vesmíru a oblohy. Bavia ma fyzikálne javy, lebo fyzika je o zázrakoch. Pri obzretí sa za mojou tvorbou som si uvedomila, že mi tam chýbajú deväťdesiate roky. Áno, mala som deti, ale to nie je výhovorka. V podstate som stále pracovala pre biznis a peniaze. Aj keď som k práci pristupovala s maximálnou prípravou, profesionalitou a zodpovednosťou, avšak bez akejkoľvek ambície urobiť z toho umenie. Vtedy som sa zamyslela, že deväťdesiate roky, čo sa týka mojej voľnej tvorby, som asi premárnila.

Pri vyberaní starých fotografií pre výstavu v Galérii Medium, sa mi pod ruky dostávalo stále viac a viac krabíc s diapozitívami. Tými z deväťdesiatych rokov z obdobia fotenia pre reklamu, s presne označenými dátumami, klientami a agentúrami. Dnes práve tieto reklamné diapozitívy pretváram do veľkoformátových obrazcov v tvare mandaly.

Aké obdobie vo svojej tvorbe považuješ za najzaujímavejšie (ktoré si si najviac užila) a prečo?

Všetko, čo robím mám rada. Inak by som to ani nerobila. Ale ak chceš na túto otázku odpoveď tak, ako si predstavuješ, tak asi tanagramy a tanagrafie. Preto, lebo to bolo pre mňa dobrodružstvo. Nikdy som nevedela ako presne dopadne ten výsledný obraz. Mala som to premyslené, ale výsledok každej jednej fotky – obrázku, bol aj tak prekvapivý a jedinečný. To som milovala. A hlavne to považujem za nedokončené a chcela by som v tom ešte niekedy pokračovať. So skúsenosťou, ktorú mám teraz (po celom živote a v novej digitálnej dobe).

Ak by si mala vybrať akékoľvek dve fotografie – jednu svoju a druhú iného fotografa, ktoré by to boli a prečo?

Moje mám rada všetky, inak mám najradšej fotku: Ansel Adams: Východ Mesiaca v Hernandez, New Mexico, ktorú urobil pozde poobede 1. 11. 1940 [24]



Ansel Adams
Východ Mesiaca v Hernandez, New Mexico
1940

24 — zdroj fotografie https://en.wikipedia.org/wiki/Moonrise,_Hernandez,_New_Mexico

Judita Csáderová o Táni Hojčovej

Táňu som spoznala ako dlhovlasú zaujímavú „šupkárku" na fotografii Tóna Stana. Na otázku kto to je, odpovedal – „veď Táňa" (akože samozrejme, že by som ju mala poznať). Neskôr ho, po jeho praxovaní vo fotooddelení filmových ateliérov na Kolibe v Bratislave, nahradila ako moja mladšia kolegyňa, Ja som bola už nejaké roky po FAMU a oni si tam odrábali „prax". Bolo to na ten účel vynikajúce prostredie. Výbornému kolektívu šéfovala pani Zuzana Mináčová, s Vladom Vavrekom, Mirom (Václavom) Polákom, Milanom Kordošom sa ochotne delili o svoje skúsenosti s mladšími. A vôbec sme tam boli v kontakte so zaujímavým dianím a zaujímavými ľuďmi.

Ak to ešte neviete, Táňa je tajná kozmonautka. Tou sa chcela stať. A vyzná sa v tých vzdialených tajomných „krajinách". Vie ako ich fotografovať. A neľutuje na to žiadnu námahu. Ak by bola veliteľkou misie do vesmíru, dala by som sa za člena posádky nahovoriť asi aj ja. V prvom rade je to úžasný človek . Je veľmi seriózna, spoľahlivá. Spojenie vhodnej dávky racionality so záujmom o vzdialené, pre bežného človeka až iracionálne svety. A toto spája vo fotografii.

Popri svojom nie bežnom záujme oddávna veľmi odborne fotografuje aj „vzdušné" výmysly iných výtvarníkov (viď napríklad spoluprácu s Rudom Sikorom). A portréty prípadných budúcich, súčasných, minulých prezidentov a iných prominentov. A mnohé len zdanlivo jednoducho fotografovateľné bežné veci.

A je úžasná spoločníčka... napríklad aj na pozeranie filmov v kine. Jej spoločnosť mi osvetlila ten rozdiel medzi sledovaním filmu jedným divákom ako v Edisonovom Kinetoscope a zážitkom zdieľaným s inými divákmi ako sa to deje v kinematografii uvedenej Lumiérovcami.

Pri nej som si utvrdila, že človek sa nemá tvrdohlavo pridržiavať niektorých zaužívaných názorov. Na nej som zistila napríklad, že kobaltová modrá (jej pulóvra) vyniká krásne práve v susedstve čiernej (jej sukne). Veľmi ma potešila jej výstava na jar 2016 pripravená v spolupráci s kurátorkou Silvia L. Čúzyovou. Tieto jej práce z rokov 1979—1985 som veľmi nepoznala, hoci prezentovali hravosť s materiálom a imagináciu, ktorú oceňoval u slovenských „šupkárov" aj profesor Šmok, napriek tomu ich rozvíjanie bolo zdá sa potlačené tlakom „českej školy" čistej fotografie.

**Ak to ešte neviete,
Táňa je tajná kozmonautka.
Tou sa chcela stať.
A vyzná sa v tých vzdialených
tajomných „krajinách".
Vie ako ich fotografovať.
A neľutuje na to
žiadnu námahu.**

Pri hodnotení významu Táne Hojčovej by myslím bolo vhodné zamyslenie, prečo sa neuvádza v súvislosti s jej rovesníkmi, spoluštudujúcimi na FAMU, prečo ju akoby „zabudli" prizvať k spoločným prezentáciám a prečo sa tento fakt doteraz nevyjavil, neosvetlil.

Toto je moje zdanlivo iste dosť nesúrodé vyznanie k osobnosti a práci Táni Hojčovej.

Judita Csáderová
Bratislava, 1. júl 2019

Spomínam si na Tánine
fotografie, ktoré rôzne
prepaľovala zápalkami
a spracovávala podobnými
experimentujúcimi spôsobmi.
Od času ich vzniku ubehlo
už niekoľko desaťročí,
mám z nich radosť.

(Miro Švolík, 2019)

Záver

Táňa Hojčová patrí do generácie fotografov, ktorí prešli klasickým fotografickým vzdelaním, ku generácii, ktorá ovládla analógovú fotografiu a fotografické remeslo nie len z technologického hľadiska poznania princípu fungovania fotografického procesu, ale aj z hľadiska možnosti využitia jeho úprav a prispôsobovania vlastným potrebám v dobe, kedy sa doposiaľ nevyužívali vo fotografii digitálne manipulácie.

Ku generácii, ktorá zároveň svojou invenciou a zásahmi posunula výtvarnú fotografiu ďalej, pričom dokázala vo svojej tvorbe využiť také možnosti práce s fotografickým obrazom, ako je: priamy fyzický zásah do fotografického papiera, prípadne do filmu a jeho svetlocitlivej vrstvy, kolorovanie, asambláže, koláže, montáže, viacnásobné expozície, inscenácie. Táto generácia priniesla úplne nový pohľad na dovtedy známu fotografickú scénu. „Stará škola" ich naučila základy a remeslo, a oni svojou tvorivosťou, novými nápadmi, energiou a slobodným nezaťaženým myslením, ktoré rozvíjali počas strednej aj vysokej školy, to všetko dokázali využiť vo svojej tvorbe.

Zároveň sa ale neskôr museli prispôsobiť nastupujúcemu digitálnemu veku. V tomto období od deväťdesiatych rokov až dodnes tvorí Táňa Hojčová pre reklamu, pričom patrí medzi najlepších reklamných fotografov u nás.

Pri našich stretnutiach ma príjemne prekvapila svojou energiou, ktorú vyžaruje na diaľku. Tým ako vie pútavo rozprávať o fotografii a nie len o fotografii. Ohliadnutím a zamyslením sa nad svojou tvorbou znovu postupne vypĺňa prázdne miesta a realizuje svoje zámery, výmysly a sny. Verím, že táto bakalárska práca je len začiatok rozprávania o živote a tvorbe Táni Hojčovej, a bude predmetom ďalšieho obšírnejšieho rozpracovania.

Stručný životopis

1961	**Narodená v Detve**
1976	**Začala štúdium na Strednej škole**
	umeleckého priemyslu (SŠUP),
	odbor výtvarná fotografia
1980	**Ukončila štúdium na SUPŠ**
	maturitnou skúškou
1981	**Prijatá na pražskú FAMU**, odbor
	umelecká fotografia, externé štúdium
1987	**Ukončila Magisterské štúdium na FAMU**,
	odbor umelecká fotografia
	Uzatvára manželstvo s Lacom Terénom
	Narodenie syna Lukáša
1980—1983	**Pracuje ako fotograf pre filmové**
	štúdia Koliba v Bratislave
1980—1989	**Pracuje ako fotograf pre Divadlo**
	pre deti a mládež v Trnave
1990	**Voľný fotograf**
1992	**Narodenie dcéry Emy**
1996	**Spoluzakladateľka Art Directors Club**
2007—2009	**Členka presidia Art Directors Club**
2018	**Ateliér Svetlík**, Nová Cvernovka

Výber z výstav

SKUPINOVÉ VÝSTAVY

1993 **Mladí slovenskí fotografi, Generácia'60**
Tatranská Galéria, Starý Smokovec

2002 **The style is still alive**
Dizajn štúdio ÚĽUV, Bratislava

2003 **Strieborný prach**
výstava slovenských filmových fotografií
Galéria fotografie Profil,
Prepoštská 4, Bratislava

2008 **Nechci v kleci!**
(České a slovenské umění 1970—1989
ze sbírek Muzea umění Olomouc)

2009 **Bienále úžitkového umenia 2009**
Galéria Umelka, Bratislava

2014 **Vesmír & Co, galéria Gagarinka**
Gagarinova 10A, Bratislava,

2015 **Zo zbierok fotografie**
Roman Fecik gallery, Bratislava

SAMOSTATNÉ VÝSTAVY

2002 **Ema na ostrove**
Pont Neuf, Paris

2002 **Ema na ostrove**
Washington USA,
Slovenské zastupiteľstvo

2003 **Ema na ostrove**
Oravská galéria, Dolný Kubín

2011 **Zlatá hra**
Považská galéria umenia, Žilina

2012 **Tulák po hviezdach**
Galéria Umelka, Bratislava

2012 **„We're all together for the first time again",**
Francúzsky inštitút, Bratislava

2013 **Teatro Mundi**
Oravská galéria, Dolný Kubín

2016 **Fotografie, Tanagramy a Tanagrafie,**
Galéria Médium, Bratislava

2016 **Táňa Hojčová**
Magna Gallery, Piešťany

2018 **Svetelné minúty**
Galéria Ernesta Zmetáka, Nové Zámky

01



02



03

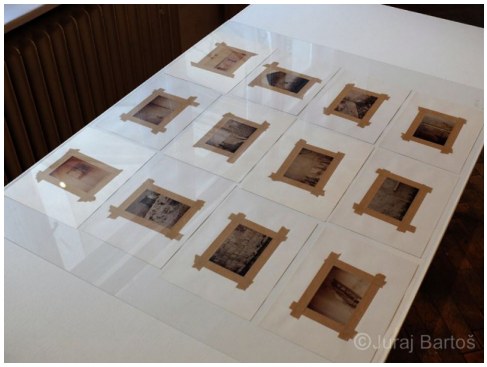

04



05



06



07



08



foto č.: 03, 05, 06, 08 © Juraj Bartoš, 2016
foto č.: 01, 02, 04, 07 © Jana Grznáriková, 2016

Menný register

Ansel, Adams /68
Absolón, Ľudovít /10
Bartoš, Juraj /52, 74
Birgus, Vladimír /40
Bleyová, Oľga /10
Brimich, Jozef /9, 10
Csáderová, Judita /10, 69
Dufek, Antonín /42
Čúzyová, L. Silvia /8, 65, 66, 68, 69
Erdélyiová, Ester /11
Fila, Rudolf /63
Fišerová Lucia /8, 39, 40, 42
Fulla, Ľudovít /10
Funke, Jaromír /10, 12
Galanda, Mikuláš /10
Havránková, Milota /10, 11, 42
Hladík, Ján /10
Horová, Júlia /10
Hrozinka, Ferdinand /10
Jakubisko, Juraj /10
Kadlíček, Lukáš /42
Karovičová, Zora /10
Kordoš, Milan /69
Kožehuba, Ladislav /10
Krejčí, Jaroslav /40, 63
Krížik, Ján /10, 11
Lauffová, Ľuba /10, 42
Lipták, Juraj /10
Man Ray /12
Mináčová, Zuzana /10, 29, 69
Moholy-Nagy, László /10
Pavlík, Ján /41, 42
Pinkava, Ivan /40, 41
Plicka, Karel /10
Pogran, Jaroslav /10
Polák, Miro /69
Pospěch, Tomáš /8, 42
Prekop, Rudo /42
Reichental, František /10
Roller, Ladislav /10
Rossmann, Zdeněk /10
Rössler, Jaroslav /12
Sedílek, Ľudovít /10
Sikora, Rudolf /30, 69
Sládek, Anton /42
Stanko, Vasil /40, 42
Stano, Tono /11, 40, 42, 69
Strelinger, Alexander /10
Strieš, Ján /10, 11
Sutnar, Ladislav /10
Šmok, Ján /12, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 69
Štrba, Martin /11, 42
Švolík, Miroslav /11, 40, 42, 63, 70
Tausk, Petr /40
Teige, Karel /10
Teren, Laco /64
Tomík, František /10, 11
Tröster, František /10
Tschichold, Jan /10
Vančo, Filip /42
Varga, Kamil /40, 42
Vavrek, Vlado / 69
Vojtěchovský, Miroslav /40
Vydra, Josef /10
Všetečka, Jiří /40
Župník, Peter /40, 42

Použitá literatúra a zdroje informácií

1. **História ŠUV,**
   www.suvba.eu/historia.html
2. **Hladík Ján:**
   BRATISLAVSKÁ ŠUPKA,
   Arseos, 2017
3. **Lucia Fišerová:**
   MOJA KULTÚRA (dizertačná práca),
   Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov, 2016
4. **Filip Vančo:**
   UŽITOČNÁ FOTOGRAFIA,
   SNG, Bratislava, 2018
5. **Tomáš Pospěch–Lucia L. Fišerová:**
   SLOVENSKÁ NOVÁ VLNA, 80.LÉTA,
   KANT, Praha, 2014
6. **Miro Švolík:**
   CESTA DO STŘEDU,
   Argo Praha, 2005
7. **Ľudovít Hološka, Peter Michalovič:**
   RUDOLF FILA,
   SLOVART, s.r.o., 2016
8. **SVĚT A DIVADLO, ČASOPIS O SVĚTĚ DIVADLA A DIVADLE SVĚTA,**
   Praha 1992, ročník 3, číslo 7, str. 52
9. **Silvia L. Čúzyová:**
   Táňa Hojčová - Svetelné minúty
   (katalóg k výstave), Merkur, s.r.o. 2018
10. **Man Ray & L. Fritz Gruber:**
    YEARS OF A FRIENDSHIP 1956 TO 1976,
    Steidl & Partners, Köln, 2008

Internetové odkazy

www.itf.cz

cs.wikipedia.org

www.fotoma.sk

www.suvba.eu

www.digitálníknihovna.cz

www.fotografmagazine.cz

www.vsvu.sk

www.nitrafest.sk

Fotografia na titulnej stránke: Táňa Hojčová
Použité písmo: Raleway
Počet strán: 65
Počet znakov v texte: 49217
Tlač: Typoset, s.r.o., 2019